

Ljusning i alla regioner

Universitetsorterna lokala tillväxtmotorer

■ Inflyttningen till storstadsregionerna fortsätter men det sker även en lokal urbanisering utanför storstadsregionerna. Universitetsorterna är vinnare och fungerar som tillväxtmotorer inom sina regioner.

Mälardalen drar ifrån

■ Den globala ekonomin förbättras i år och det ljusnar i samtliga regioner i Sverige. Mälardalen drar ifrån och fungerar som främsta tillväxtmotor.

Skåne behöver en lägre reporänta

■ Skåne vore i dagsläget betjänt av en lägre reporänta medan Stockholm och Västra Götalands län skulle behöva en högre.

Redaktör

Lena Sellgren
Senioranalytiker

lena.sellgren@nordea.com
Tel +46 8 614 88 62

Gått till tryck

7 februari 2014

Besök oss på:

nexus.nordea.com

Källor:

Macrobond och officiell nationell statistik om inget annat anges.

■ ÖVERSIKT	
Ljusning i alla regioner	4
Svensk ekonomi och prognosrevideringar	7

Regioner

■ MÄLARDALEN	
Mälardalen drar ifrån	8
■ SYDSVERIGE	
Bekymmersam arbetsmarknad	9
■ VÄSTSVERIGE	
Ökad optimism	10
■ ÖVRIGA RIKET	
Exporten lyfter tillväxten	11

Tema

■ UNIVERSITETSORTER OCH LOKAL URBANISERING	
Universitetsorter lokala tillväxtmotorer	12
■ REGIONAL PENNINGPOLITIK	
Regionalt lämpliga reporäntor	16

Appendix

■ TABELLSAMLING PER REGION	18
■ DEFINITIONER	
Regional sysselsättning utifrån olika statistikkällor	24
Definitioner, regionindelning och förklaring	25

Ljusning i alla regioner

- Mälardalen drar ifrån
- Bekymmersam arbetsmarknad i Sydsverige
- Ökad optimism i Västsverige
- Exporten lyfter tillväxten i Övriga riket
- Universitetsorterna lokala tillväxtmotorer
- Skåne behöver en lägre reporänta

Mälardalen tillväxtmotor

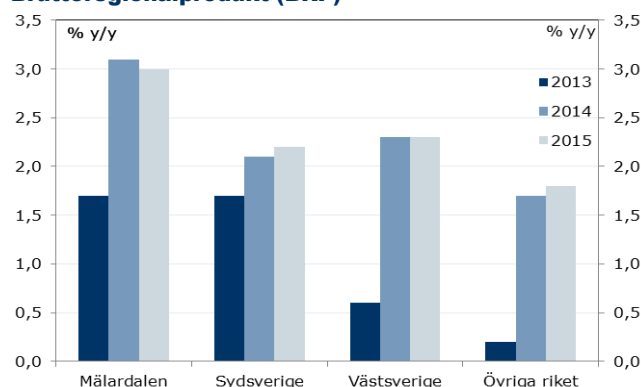
Den globala ekonomin förbättras i år och exporten återhämtar sig efter att ha minskat två år i rad. Det gynnar hela Sverige men i synnerhet de mer industriintensiva regionerna som har drabbats hårt av den svaga efterfrågan från omvärlden. Svensk ekonomi väntas växa med 2,4 procent per år de två närmaste åren och det ljusnar nu i alla regioner.

De redan starka hushållen stimuleras av en expansiv finans- och penningpolitik och hushållens konsumtion växlar upp ytterligare. Det gynnar Mälardalen som har en mer tjänsteintensiv produktion och mindre beroende av export. Mälardalen drar därmed ifrån och är en tydlig tillväxtmotor.

Sydsverige hade tillsammans med Mälardalen den högsta BRP-tillväxten i riket i fjol enligt våra beräkningar. Arbetsmarknaden i södra Sverige har dock utvecklats svagare än väntat och arbetslösheten har fortsatt att öka. Den sydsvenska ekonomin väntas växa något långsammare än riket. Tillförsikten bland västsvenska företag ökar, även inom den hårt prövade industrin, och tillväxten i regionen väntas bli densamma som i riket de närmaste två åren. I Övriga riket ligger BRP-tillväxten däremot strax under riket.

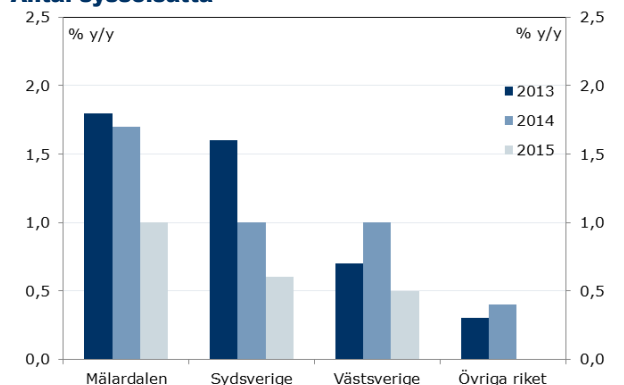
Sysselsättningen har ökat starkt i storstadsregionerna de senaste två åren. Den väntas fortsätta öka i god takt i dessa regioner även i år men i långsammare takt nästa år. I Övriga riket ökar sysselsättningen betydligt långsammare. Sannolikt får man inte tillbaka de jobb som gått förlorade under den sex år långa lågkonjunkturen.

Bruttoregionalprodukt (BRP)

Källor: Statistiska centralbyrån och Nordea.

Antal sysselsatta

Källor: Statistiska centralbyrån och Nordea.

Regional utveckling, bruttoregionalprodukt och sysselsättning

	BRP, mdkr		Real procentuell förändring per år							
	2011	1994-2008	2009	2010	2011	2012P	2013P	2014P	2015P	
Mälardalen	1322	3,6	-1,5	4,8	5,3	1,6	1,7	3,1	3,0	
Stockholms län	1062	3,9	0,6	3,7	5,5	1,7	---	---	---	
Sydsverige	396	2,9	-4,7	6,5	1,6	0,6	1,7	2,1	2,2	
Västsverige	575	3,8	-7,1	8,5	2,0	1,0	0,6	2,3	2,3	
Stor-Göteborg	419	4,1	-7,3	8,8	1,5	1,5	---	---	---	
Övriga riket	1187	2,4	-7,9	7,8	1,3	0,2	0,2	1,7	1,8	
Totalt (BNP)	3481	3,1	-5,0	6,6	2,9	0,9	1,0	2,4	2,4	

	Tusental		Procentuell förändring per år							
	2011	1994-2008	2009	2010	2011	2012P	2013P	2014P	2015P	
Mälardalen	1532	1,1	-1,1	1,3	2,5	1,3	1,8	1,7	1,0	
Stockholms län	1166	1,2	-0,7	1,4	2,4	1,3	---	---	---	
Sydsverige	573	1,0	-2,1	1,4	2,2	0,2	1,6	1,0	0,6	
Västsverige	807	1,1	-2,9	0,5	2,6	1,1	0,7	1,0	0,5	
Stor-Göteborg	566	1,5	-2,7	0,3	3,1	1,1	---	---	---	
Övriga riket	1682	0,2	-3,5	0,8	1,6	0,1	0,3	0,4	0,0	
Totalt	4594	0,7	-2,4	1,0	2,1	0,7	1,0	1,0	0,5	

Källor: SCB:s nationalräkenskaper, Arbetskraftsundersökning (AKU) samt Nordea.

Anm.: Se appendix "Regional sysselsättning utifrån olika statistiska källor".

Tillväxten breddas

Näringslivsstrukturen styr i stor utsträckning den regionala utvecklingen. Det är tydligt att de regioner som har en stor andel sysselsatta inom näringslivets tjänstesektor har klarat lågkonjunkturen bäst. Mälardalen sticker ut med nästan 60 procent sysselsatta inom näringslivets tjänstesektor. Tjänstesektorn gynnas även framöver av en god inhemsk efterfrågan. Men även mer industriintensiva regioner får skjuts i tillväxten allteftersom den globala ekonomin återhämtar sig.

Tjänstesektorn har trendmässigt ökat i betydelse de senaste 30 åren. I riket som helhet är 46 procent sysselsatta inom näringslivets tjänstesektor, 24 procent inom industrin och 30 procent inom offentlig sektor. Både i Sydsverige och Västsverige är andelen sysselsatta i näringslivets tjänstesektor ungefär densamma som i riket, medan den i Övriga riket endast uppgår till 35 procent. Ett större beroende av stor industrisektor och en stor andel av BRP som går till export innebär ett större beroende av efterfrågan från omvärlden. Fallande export under två år och en stark krona har inneburit en påfrestning för industrin. En stabiliserande effekt för Övriga riket är att den har stor andel sysselsatta i offentlig sektor.

Den fallande sysselsättningen i industrin kan till stor del förklaras ökad internationell specialisering och hård konkurrens med ökad outsourcing. Det sätter press på företagen att effektivisera och rationalisera bort mindre produktiv verksamhet. Snabb teknisk utveckling, förbättrade kommunikationsmöjligheter och minskade handelshinder är andra viktiga faktorer som företagen ständigt måste anpassa sig till. Inom riket sker även successivt en regional koncentration av produktionen, vilket i stor utsträckning är till storstädernas fördel.

Högst BRP per capita i Mälardalen och i Norrbotten

Mälardalen, och i synnerhet Stockholms län, hade under perioden 1994-2011 den högsta genomsnittliga BRP-tillväxten i riket. Även Västsverige växte betydligt snabbare än riket under denna period. Västsverige hade dock den snabbaste tillväxten i riket innan finanskrisen. Detta stärker bilden av att en mer industriberoende region har drabbats förhållandevis hårt av den svaga efterfrågan i omvärlden. Sydsverige utvecklades endast något snabbare än riket, medan mer än hälften av länen i Övriga riket utvecklades långsammare. Allra lägst var tillväxten i Norrbotten.

BRP per capita ger ett grovt mått på köpkraften i regionerna. Stockholms län har i särklass högst BRP per capita i riket. Delvis förklaras det av att regionen har en relativt stor andel inpendlare som arbetar men inte bor i regionen. Även en mer gynnsam befolkningssammansättning med ett högt arbetskraftsdeltagande påverkar BRP per capita positivt. Västra Götaland har också hög BRP per capita jämfört med riket men har en betydligt lägre BRP per capita än Stockholms län. Skåne hamnar under riksgenomsnittet vilket bland annat kan förklaras av att en re-

lativt stor andel av befolkningen står utanför arbetsmarknaden. I flera regioner utanför storstäderna hålls BRP per capita nere av att de har en större andel offentlig produktion. Ett undantag är Norrbotten som trots den lägsta genomsnittliga BRP-tillväxten under de senaste 15 åren, har noterat en uppgång i BRP per capita på 150 procent. Norrbotten är nu en av regionerna med högst BRP per capita i riket. Det speglar att regionen har en stor andel kapitalintensiv produktion, låg arbetslösheten men även en stor andel inpendlare.

Universitetsorterna vinnare på lokal urbanisering

Urbaniseringen är en viktig drivkraft för tillväxt och utveckling. Sverige har det senaste decenniet haft den starkaste urbaniseringstrenden i hela Europa. Inflyttningen till storstadsregionerna är stark, men det sker även en betydande urbanisering på lokal nivå. Vi har valt att titta närmare på utvecklingen på universitetsorterna utanför storstadsregionerna (se Tema: "Universitetsorterna lokala tillväxtmotorer").

Nettoinflyttningen till de tre storstadsregionerna fortsätter men tack vare invandringen avfolkas inte landsbygden i motsvarande takt. Samtliga län har en positiv nettoinvandring men sett till enbart flyttströmmarna inom riket så har flera län haft en nettouflyttning.

Universitetsorterna är vinnare på den lokala urbaniseringsprocessen. Förutom den starka befolkningsutvecklingen har universitetsorterna också haft en god ekonomisk tillväxt. Därmed fungerar de som tillväxtmotorer inom respektive region. Speciellt stark har utvecklingen varit i Uppsala, medan Östersund och Kalmar har haft en måttligare tillväxt. I övriga kommuner i universitetslänen har utvecklingen varit betydligt svagare.

Skåne behöver en lägre reporänta

Arbetslösheten varierar märkbart mellan olika regioner. I Skåne är arbetslösheten cirka 10 procent medan den i Stockholms län ligger under 7 procent. Skillnaden i arbetslöshet kan till stor del antas vara strukturell, det vill säga oberoende av konjunkturen, och därmed i princip ingenting som Riksbanken kan avhjälpa med sin stabiliseringspolitik. Men delvis kan också skillnader i arbetslöshet bero på olika konjunkturlägen.

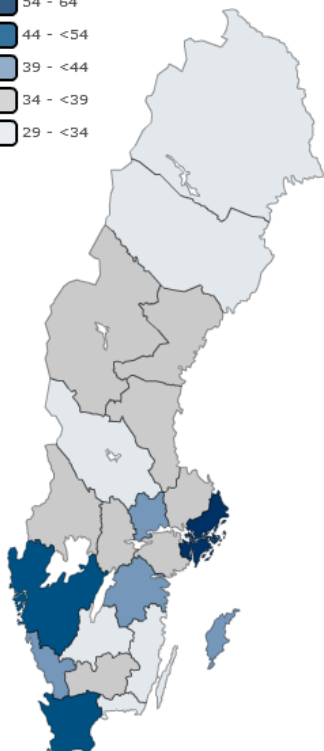
Det är väl känt att Riksbanken reporänta historiskt har samvarierat väl med arbetslösheten. Baserat på skillnader i konjunkturläge (konjunkturrell arbetslöshet) borde reporäntan i dagsläget uppgå till 1,2 procent i riket som helhet, vilket är betydligt högre än dagens reporänta på 0,75 procent. Vidare tycks Skåne i dagsläget vara betjänt av en lägre reporänta medan Stockholm och Västra Götaland skulle behöva en högre reporänta.

Lena Sellgren

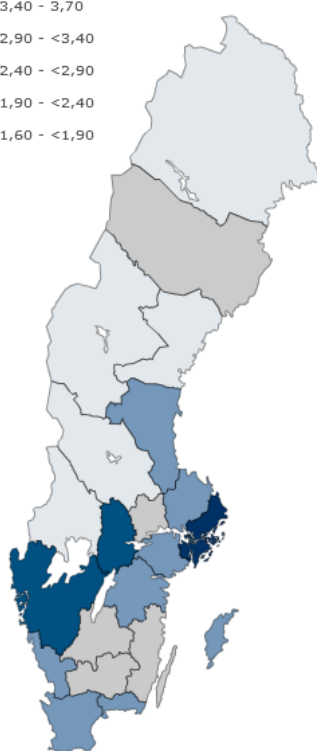
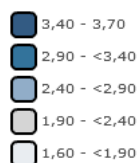
lena.sellgren@nordea.com

+46 8 614 88 62

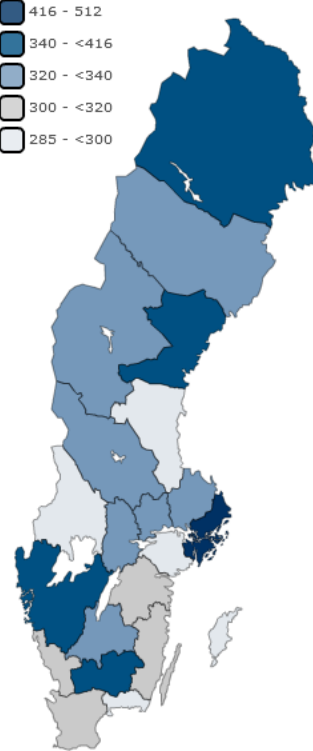
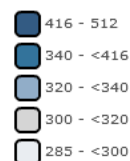
Tjänsteintensitet, procent*

BRP-tillväxt, utv.
1994-2011**

BRP/capita, tkr*
2011**

* Avser antal sysselsatta i näringslivets tjänstesektor som andel av det totala antalet sysselsatta inom respektive län.

** Genomsnittlig real BRP-tillväxt per år, 1994-2011.

*** Real BRP per capita 2011.

Tjänsteintensitet, län %*	2011
Stockholm	64,1
Skåne	46,9
Västra Götaland	43,5
Gotland	41,5
Halland	41,2
Östergötland	41,0
Västmanland	39,9
Uppsala	37,7
Jämtland	37,5
Västernorrland	37,5
Södermanland	36,6
Örebro	36,5
Kronoberg	36,0
Värmland	35,1
Gävleborg	34,0
Dalarna	32,8
Norrbottn	32,5
Jönköping	32,1
Västerbotten	31,9
Kalmar	29,9
Blekinge	29,0
Riket	47,7

BRP tillväxt, län %**	1994-2011
Stockholm	3,7
Västra Götaland	3,3
Örebro	2,9
Södermanland	2,6
Gävleborg	2,6
Skåne	2,6
Blekinge	2,6
Uppsala	2,5
Gotland	2,5
Östergötland	2,4
Halland	2,4
Jönköping	2,3
Kronoberg	2,2
Västmanland	2,0
Kalmar	2,0
Västerbotten	1,9
Västernorrland	1,8
Värmland	1,7
Dalarna	1,7
Jämtland	1,7
Norrbottn	1,6
Riket	2,3

BRP per capita, län tkr***	2011
Stockholm	512
Norrbottn	415
Västra Götaland	354
Västernorrland	347
Kronoberg	345
Örebro	330
Dalarna	329
Jönköping	328
Västmanland	323
Jämtland	322
Uppsala	321
Västerbotten	320
Skåne	317
Halland	312
Östergötland	309
Kalmar	307
Gävleborg	298
Värmland	298
Södermanland	296
Gotland	288
Blekinge	285
Riket	368

Källor: SCB:s nationalräkenskaper och Arbetskraftsundersökning samt Nordea.

Svensk ekonomi och prognosrevideringar

De regionala prognoserna i denna rapport baseras på prognosen för den svenska ekonomin som publicerades i konjunkturrapporten *"Nya tillväxtpår i Norden"* den 4 december 2013. Se tabell och läs mer på nexus.nordea.com. Nedan redovisas en sammanfattning av prognosen för den svenska ekonomin.

Nyckeltal för den svenska ekonomin

	2011	2012	2013P	2014P	2015P
BNP	2,9	0,9	1,0	2,4	2,4
BNP, kalenderkorrigerat	2,9	1,3	1,0	2,5	2,2
Sysselsättning	2,3	0,6	1,1	1,0	0,5
Arbetslöshet*	7,8	8,0	8,0	7,7	7,5

* I procent av arbetskraften.

Källor: Statistiska centralbyrån och Nordea.

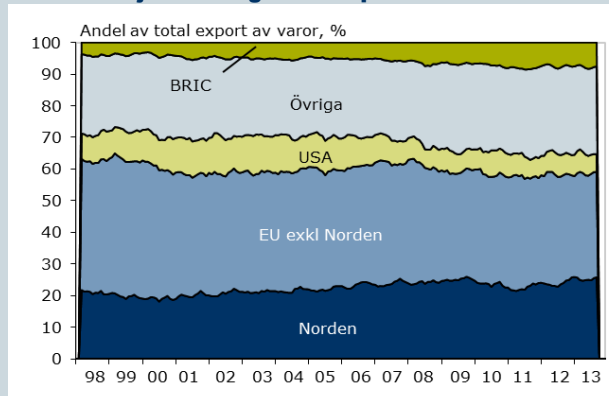
Återhämtning för hårt prövad exportindustri

Den svaga utvecklingen av svensk ekonomi de senaste två åren kan i stor utsträckning förklaras av det stålbad som svensk export har genomlidit. I takt med att den globala ekonomin förbättras sker en återhämtning i exporten. De inhemska delarna av ekonomin har klarat sig betydligt bättre och vi räknar med att inhemsk efterfrågan växlar upp ytterligare i år. Till följd av att flera länder i omvärlden, inte minst i Europa, lider fortfarande av sviterna av finans- och skuldskrisen blir dock återhämtningen de kommande åren måttlig. Vi räknar med att BNP-tillväxten stiger till ca 2,5 procent i år och dämpas något 2015.

Både under 2012 och 2013 minskade exporten. Det är första gången på flera decennier som exporten har sjunkit två år i rad. Huvudorsaken är den dämpade efterfrågan från övriga Europa men även exporten till USA och BRIC-länderna har utvecklats svagt, trots relativt stark tillväxt på dessa marknader. Nedgången i exporten omfattar i princip samtliga varugrupper även om de tunga och konjunkturkänsliga sektorerna, såsom investerings- och råvaror, har drabbats hårdast. Ytterligare ett ok att bära är den svenska kronan som har stärkts mot flera valutor.

Indikatorer för exporten har överlag förbättrats, men tyder än så länge på en försiktig återhämtning. Exporten av tjänster, som utgör en tredjedel av exporten, har varit mer stabil och bedöms utvecklas väl även framöver. Vår prognos är att tillväxten stärks på svenska exportmarknader med undantag av Norge där tillväxten dämpas. Den norska kronans styrka har betydelse för gränshandeln och det senaste årets försvagning med över 10 procent kan påverka gränshandeln negativt. Norge är Sveriges en av Sveriges största handelspartner och exporten av varor till Norge uppgår till drygt 10 procent av den totala varuexporten.

Norden alltjämt viktig handelspartner

De redan gynnsamma förhållandena för hushållen har förbättrats ytterligare i och med den oväntat starka sysselsättningsutvecklingen. De reala inkomsterna väntas öka med ca 2,5 procent både i år och nästa år. Hushållens sparande är högt samtidigt som både börsen och bostadspriserna har stigit det senaste året och det är därför inte förvånande att stämningläget har förbättrats. Det talar för att hushållens konsumtion ökar i god takt framöver.

Antalet sysselsatta har de senaste två åren ökat i ungefär samma takt som BNP, vilket betyder att produktivitetstillväxten har varit låg. Framåtblickande indikatorer såsom anställningsplaner och nya lediga platser fortsätter att ligga på höga nivåer samtidigt som antalet varsel minskar trendmässigt. Det talar för att antalet sysselsatta fortsätter att öka i relativt god takt trots att produktiviteten återhämtar sig något. Även arbetskraften fortsätter att öka, vilket medför att arbetslösheten faller relativt långsamt till ca 7,5 procent i slutet av prognosperioden.

Den överraskande låga inflationen bidrog till att en enig Riksbanksdirektion beslutade att sänka reporäntan med 25 punkter till 0,75 procent i december. Även om inflationen i närtid tycks ha fått större betydelse tror vi inte att räntan sänks igen. Vår prognos är att Riksbanken höjer räntan i oktober och december så att den ligger på 1,25 procent i slutet av 2014. Den svenska ekonomin utvecklas bättre än den europeiska och vi tror att kronan stärks ytterligare mot euron men försvagas något mot dollarn.

Prognosrevideringar – Regional utveckling

Jämfört med den regionala prognosen *"Regionala utsikter"* som publicerades i oktober 2013 ser den regionala utvecklingen något annorlunda ut. Både sysselsättningen och BRP-tillväxten har reviderats ner för Sydsverige men upp för Västsverige och Övriga riket. Vidare underskattades BRP-tillväxten 2011 i Mälardalen medan vi över-skattade den i våra andra regioner. Se även fördjupningen i appendix *"Regional sysselsättning enligt olika statistiska källor"*.

Lena Sellgren

lana.sellgren@nordea.com

+46 8 614 88 62

Mälardalen drar ifrån

Mälardalen väntas få den snabbaste tillväxten i riket med en BRP-ökning på cirka 3 procent per år. Regionen fungerar därmed som tillväxtmotor i riket. Hushållen står väl rustade för att öka sin konsumtion ytterligare, vilket gynnar tjänsteintensiva Mälardalen. Arbetslösheten har fallit och är betydligt lägre än i riket. Nettoinflyttningen till regionen har fortsatt trots lågkonjunkturen och väntas fortsätta framöver. Det ökar trycket på bostadsmarknaden.

Antalet sysselsatta ökade överraskande starkt i Mälardalen i fjol och väntas fortsätta stiga i god takt även i år. Nästa år ökar sysselsättningen mer måttligt och i ungefär samma takt som före finanskrisen. Framåtblickande arbetsmarknadsindikatorer såsom företagets anställningsplaner, varsel och nyanmälda lediga platser indikerar att antalet sysselsatta fortsätter att öka i god takt i år. Arbetslösheten fortsatte att falla i slutet av förra året och ligger på cirka 7 procent i Mälardalen.

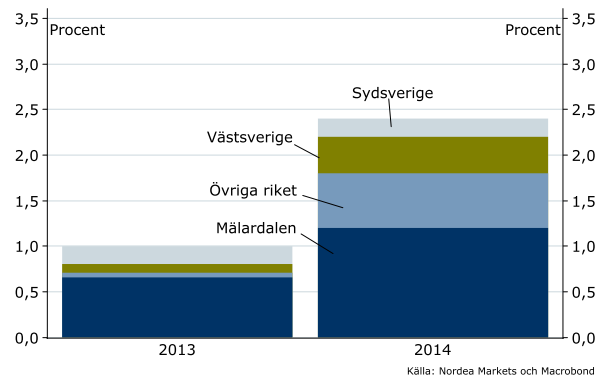
När de redan starka hushållen växlar upp sin konsumtion ytterligare gynnas tjänsteintensiva regioner som Mälardalen. Konjunkturinstitutets konfidensindikatorer för både detaljhandeln och privata tjänster fortsätter att stiga i rask takt. Det talar för att hemmamarknaden är stark. Däremot är förtroendet i byggindustrin fortsatt lågt. Byggföretagen i Mälardalen är de mest pessimistiska i riket.

Mälardalen har klarat sig bra under lågkonjunkturen och vi räknar med att regionen kommer att fungera som tillväxtmotor de närmaste åren. BRP väntas öka med cirka 3 procent per år. Det är helt klart den högsta tillväxten i riket. Regionen bidrar med hälften av rikets totala BNP-ökning på 2,4 procent.

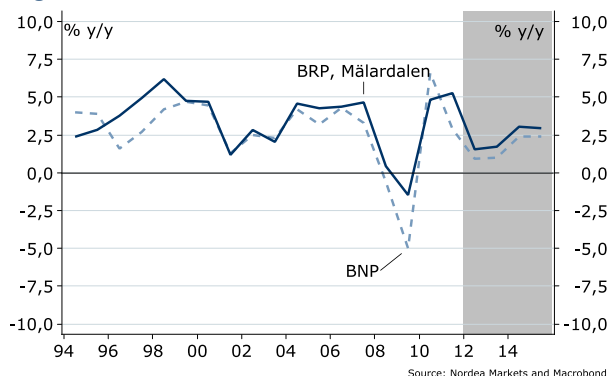
Nettoinflyttningen till Mälardalen, och i synnerhet till Stockholm, har fortsatt att öka i snabb takt trots lågkonjunkturen. De senaste sju åren har stockholmsregionen vuxit med drygt 20 000 personer per år. Det motsvarar drygt ett busslass per dag. Det mesta talar för att nettoinflyttningen fortsätter, vilket sätter ytterligare press på bostadsmarknaden i regionen där situationen redan nu är bekymmersam.

Den starka arbetsmarknaden i Mälardalen är en orsak till den snabba inflyttningen till regionen. Det har medfört en kraftig efterfrågan på bostäder. Utbudet av bostäder har inte hållit jämna steg med efterfrågeökningen. I kombination med låga boräntor har det medfört att bostadspri-serna har stigit kraftigt. För att finansiera sitt bostadsköp har hushållen varit tvungna att skuldsätta sig i allt högre grad. Det låga bostadsbyggandet och de höga bostadspri-serna hämmar inflyttningen och tillväxten i regionen.

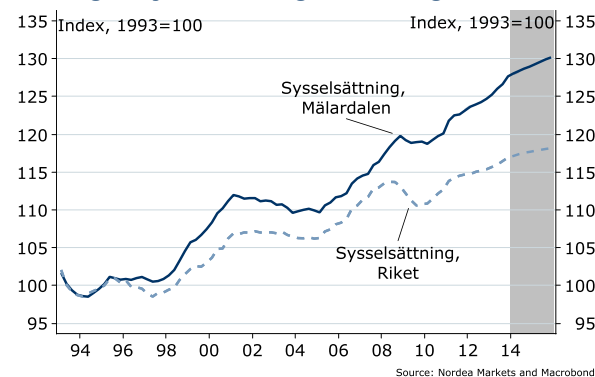
Mälardalen står för halva Sveriges tillväxt

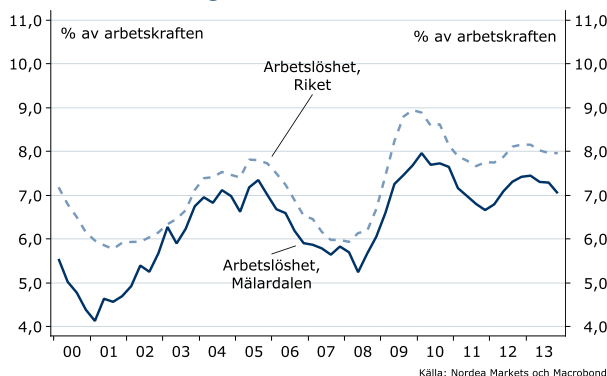
Högst BRP-tillväxt i Mälardalen

Fortsatt god sysselsättningsutveckling

Arbetslösheten lägre än i riket

Lena Sellgren

lens.sellgren@nordea.com

+46 8 614 88 62

Bekymmersam arbetsmarknad

Sydsverige såg ut att ta tåten i tillväxtligan i fjol, men sysselsättningen minskade överraskande andra halvåret 2013. Sannolikt dämpades även BRP-tillväxten. Samtidigt ökade den redan höga arbetslösheten. Flera framåtblickande indikatorer har dock vänt upp och indikerar att sysselsättningen ökar framöver. Vi räknar med att BRP ökar med 2 procent både i år och nästa år. Utmaningen för Sydsverige är den höga arbetslösheten.

Tillsammans med Mälardalen hade Sydsverige den högsta BRP-tillväxten i riket i fjol. Både i år och nästa år väntas den sydsvenska ekonomin växa något långsammare än riket i genomsnitt. En bidragande faktor är en svagare utveckling än väntat på arbetsmarknaden.

Den stora uppgången i sysselsättningen sedan slutet av 2012 förbyttes överraskande i en nedgång det sista halvåret i fjol. Framåtblickande indikatorer uppvisar en något spretig bild. Exempelvis har anställningsplanerna dragits ner samtidigt som antal varsel är lägre. Vi tror att det är tillfälliga faktorer som påverkat arbetsmarknaden och att sysselsättningen ökar i relativt god takt framöver.

Konjunkturinstitutets konfidensindikatorer fortsätter att stiga. Tillverkningsindustrin har nu nått upp till sitt historiska genomsnitt medan byggindustrin har en bit kvar. Det dystra läget i byggsektorn avspeglas även i den mer dämpade utvecklingen på den sydsvenska bostadsmarknaden. I takt med att både svensk och dansk ekonomi återhämtar sig väntas bostadspriserna stiga.

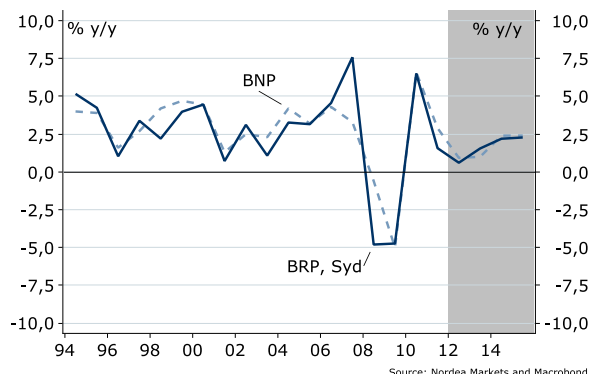
Ett problem i Sydsverige är den höga arbetslösheten på cirka 10 procent. Arbetslösheten har varit hög i ett par decennier, vilket tyder på att det är ett strukturellt problem. Detta stöds av Beveridge-kurvan som visar att arbetslösheten har stigit samtidigt som antalet lediga jobb ligger kvar relativt högt. Även den konjunkturella arbetslösheten bedöms vara hög, vilket indikerar att Skåne skulle vara betjänt av en lägre reporänta.

Skåne har historiskt haft en hög nettoinflyttning från andra delar av riket. Sedan finanskrisens utbrott har den däremot minskat från 2 500 till 560 personer per år. Däremot har nettoinvandringen fortsatt att öka. Även antalet arbetspendlare från Sverige till Danmark har minskat. Antalet arbetspendlare från Sverige till Danmark ökade kraftigt fram till och med 2008 då den kulminerade med drygt 19 000 personer per dag. Därefter har den minskat till cirka 15 300 personer per dag. Antalet arbetspendlare från Danmark till Sverige har däremot fortsatt att öka under krisåren men ligger på en låg nivå på runt 800 personer. I takt med att dansk ekonomi återhämtar sig kommer sannolikt arbetspendlingen att vända upp igen.

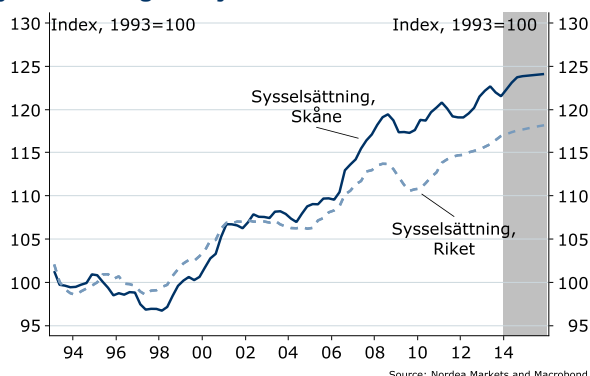
Lena Sellgren
lena.sellgren@nordea.com

+46 8 614 88 62

Dämpad tillväxt i Sydsverige

Sysselsättningen följer riket

Bekymmersam arbetsmarknad

Matchningen på arbetsmarknaden försämras

* Med vakanser avses antalet kvarstående lediga platser vid Arbetsförmedlingen (endast en del av totala antalet vakanser i ekonomin). Arbetslösa som andel av arbetskraften i procent (15-74 år). Månadsstatistik, säsongsrensats.

Ökad optimism i Väst

Allteftersom efterfrågan i omvärlden tar fart ökar exporten och det mer industriintensiva Västsvrige gynnas. Vi räknar med en BRP-tillväxt på 2,3 procent både i år och nästa år, vilket är ungefär som riket i genomsnitt. Även antalet sysselsatta väntas öka i samma takt som i riket.

Den västsvenska ekonomin är sammantaget relativt industriintensiv och i större utsträckning beroende av efterfrågan från omvärlden. Konjunktursvängningar slår därför kraftigare mot Västsvrige än mot Mälardalen och Sydsverige. Svag efterfrågan från omvärlden och en stark krona har varit smärtsamt för regionen. Med allt ljusare globala konjunkturutsikter väntas både produktion och export vända upp och bidra till att höja BRP-tillväxten i Västsvrige. Vi räknar med att BRP växer med cirka 2,3 procent de närmaste två åren.

Sysselsättningen återhämtade sig snabbt efter finanskrisen men i slutet av 2012 dämpades den påtagligt. Förra året ökade sysselsättningen endast måttligt. Framåtblickande indikatorer för arbetsmarknaden som exempelvis anställningsplaner och varsel har förbättrats och talar för en god sysselsättningsutveckling framöver. Arbetslösheten har följt riket väl det senaste året men studsade överraskande upp det sista kvartalet i fjol.

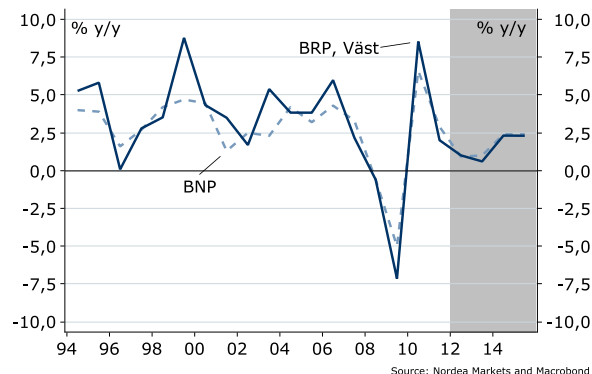
Återhämtningen av den globala efterfrågan är viktig för en mer påtaglig BRP-tillväxt i Västsvrige. Det är därför glädjande att Konjunkturinstitutets konfidensindikator för tillverkningsindustrin ökat till en nivå som indikerar att fler företag ser positivt på framtiden. Utsikterna för tillverkningsindustrin tycks alltså förbättras trots att exportföretagen tyngs av den starka kronan. I byggsektorn ser det dock alltför dystert ut om än något bättre än i övriga delar av riket.

De sämre tillväxtutsikterna i Norge kan leda till minskad gränshandel och lägre huspriser i Västsvrige. Den totala norska gränshandeln i Sverige bidrar med cirka 23 miljarder kronor enligt Handels utredningsinstitut. Gränshandeln består till stor del av dagligvaror. Inbromsningen i den norska ekonomin med lägre reallöneökning och fallande bostadspriser kan ha en dämpande effekt på BRP-tillväxten i Västsvrige. Den norska kronan har det senaste året tappat drygt 10 procent i värde mot den svenska kronan och vi räknar med att den försvagas ytterligare under året. Trots försvagningen av den norska kronan är sannolikt prisskillnaderna fortfarande tillräckligt stora för att bidra till gränshandeln.

Lena Sellgren
lena.sellgren@nordea.com

+46 8 614 88 62

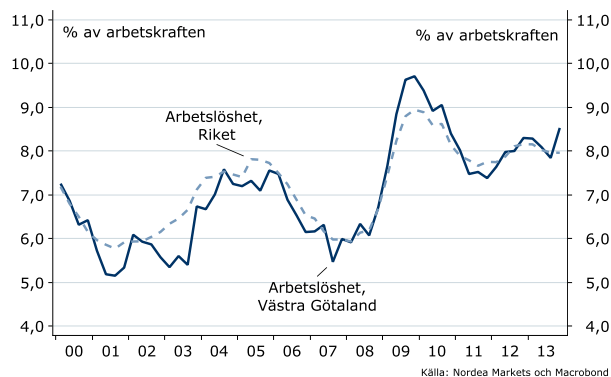
Ljusare omvärld höjer tillväxten i Västsvrige

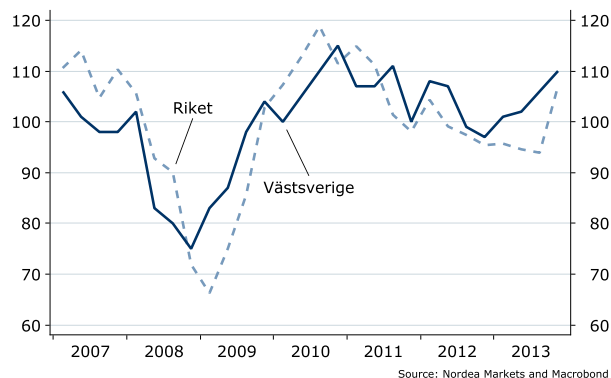
God sysselsättningsutveckling

Arbetslösheten ökade sista kvartalet i fjol

Allt fler nöjda företagare i tillverkningsindustrin

Exporten lyfter tillväxten

Efter två år av stagnation i Övriga riket finns det äntligen ljusglimtar inom industrin. Sysselsättningen ökar mer än tidigare men är fortsatt svag. I takt med att omvärlden återhämtar sig och exporten tar fart förbättras tillväxten i regionen. Vi räknar med att BRP ökar med nästan 2 procent både i år och nästa år.

Övriga riket har en förhållandevis stor andel sysselsatta inom industrin och är därmed den region som är mest beroende av omvärlden. De allt ljusare globala konjunktursikterna, inte minst i viktiga exportländer som Tyskland, Storbritannien och USA, kommer att bidra positivt till BRP-tillväxten i regionen. Däremot dämpas tillväxten i vårt grannland Norge och väntas endast bli hälften så hög som i Sverige. Norge är en av Sveriges viktigaste handelspartner och står som mottagare av drygt 10 procent av den totala exporten. Vi räknar trots det med att BRP i Övriga riket växer med nästan 2 procent per år de närmaste två åren.

Sysselsättningen utvecklades svagt i Övriga riket redan före finanskrisen. Trots att flertalet arbetsmarknadsindikatorer har förbättrats tyder mycket på en fortsatt ganska svag utveckling. Fler vakanser ger dock stöd för en positiv utveckling av sysselsättningen. Då utbudet av arbetskraft varit dämpat är arbetslösheten stabil på samma nivå som i riket.

Konfidensindikatorn¹ för hela näringslivet i Övriga riket visar att fler företag nu ser positivt på utvecklingen framöver. Tillsammans med ljusare globala utsikter bådars det gott inte minst för den hårt prövade exportindustrin. Trots det tyngs de mer industritunga delarna av regionen fortfarande av den svaga efterfrågan från omvärlden. Det tycks också vara så att en stor del av de jobb som gått förlorade under lågkonjunkturen inte kommer tillbaka. De län som har en mer diversifierad näringslivsstruktur med en tydligare inriktning på tjänstesektorn, som exempelvis Västernorrland, tycks ha klarat lågkonjunkturen betydligt bättre. Vad gäller Västernorrland bör det nämnas att utlokaliseringen av offentliga myndigheters verksamhet till länet sannolikt bidragit till att det blivit mindre konjunkturkänsligt.

Övriga riket är en stor region med diversifierad näringslivsstruktur och utvecklingen kan skilja sig mycket mellan länen. Ett exempel är Norrbotten som tillsammans med Mälardalen har högst BRP per capita i riket.

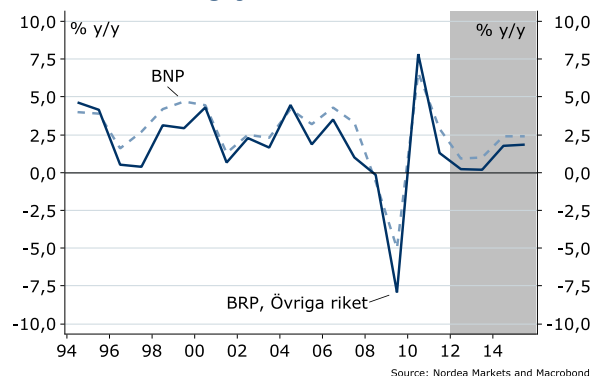
Lena Sellgren

lena.sellgren@nordea.com

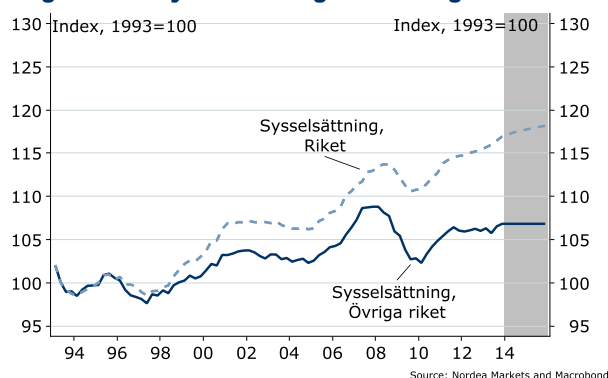
+46 8 614 88 62

¹ Konfidensindikatorn för Övriga riket har beräknats genom att vikta Konjunkturinstitutets konfidensindikatorer för de regioner som ligger utanför storstadsregionerna.

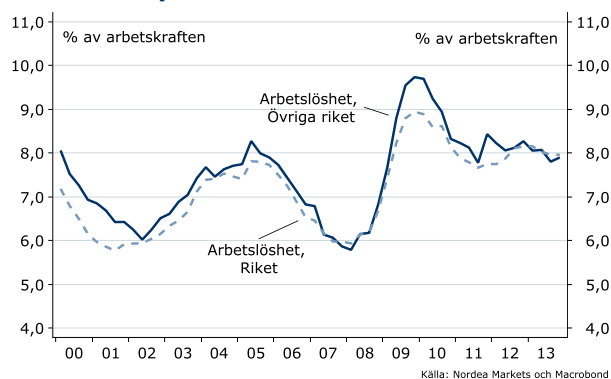
Global återhämtning lyfter tillväxten

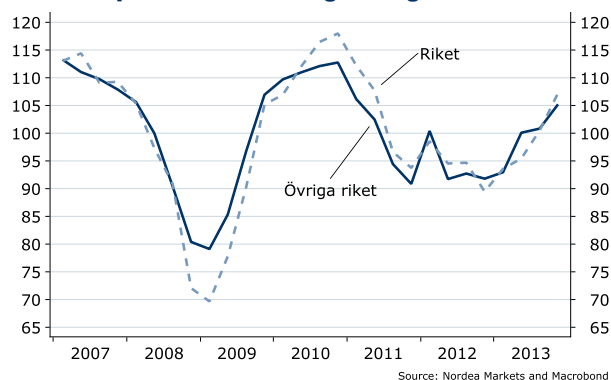
Stagnerande sysselsättningsutveckling

Arbetslöshet på samma nivå som riket

Allt mer optimistiska företag i Övriga riket

Universitetsorterna lokala tillväxtmotorer

Universitetsorterna har de senaste två decennierna haft en snabb befolkningstillväxt, till stor del beroende på en stark arbetsmarknad. Därmed har de också haft en god ekonomisk tillväxt och fungerat som tillväxtmotorer inom sin region. Speciellt stark har utvecklingen varit i Uppsala, medan Östersund och Kalmar har haft en måttligare tillväxt. I övriga kommuner i universitetslänen har utvecklingen varit betydligt svagare.

Urbaniserings-trenden i Sverige är bland den starkaste i Europa. Störst är inflyttningen till Stockholmsregionen, som de senaste sju åren vuxit med drygt 20 000 personer per år. Det sker en liknande inflyttning även till Göteborgs- och Malmöregionerna om än inte i lika stor skala. Även på lokal nivå sker en betydande urbanisering. Där går flyttströmmarna från kommunerna i det omgivande länet till centralorten i regionen. Centralorten karaktäriseras av att den ofta är centrum både för den lokala offentliga förvaltningen och för sjukvården i regionen samt i många fall även säte för universitet eller högskola. Dessutom har dessa orter i de flesta fall en väl utvecklad infrastruktur.

Vi har valt att studera universitetsorter² utanför storstadsregionerna perioden 1994-2011³ för att se hur dessa orter utvecklats i förhållande till kommunerna i det omgivande länet exklusive universitetsorten, i fortsättningen benämnd universitetslänet. Dessutom görs en jämförelse med genomsnittet för riket. För att få en uppfattning om vilken betydelse förläggningen av ett universitet haft för utvecklingen på orten jämförs ett par universitetsorter med en likartad ort som saknar universitet.

Universitetsorterna vinnare på lokal urbanisering

Den lokala urbaniseringsprocessen har haft flera positiva effekter för universitetsorterna både demografiska och ekonomiska. Sannolikt har förläggningen av universiteten varit en bidragande faktor, men det finns säkert många fler faktorer som bidragit till den gynnsamma utvecklingen. De flyttströmmar som urbaniseringsprocessen gett upphov till har inneburit att universitetsorterna haft en stark befolkningstillväxt. Kommunerna i det kringliggande länet har däremot i de flesta fall haft ett stagnerande eller till och med vikande befolkningsunderlag. Den lokala urbaniseringen kan ha bidragit till att inflyttningen till storstadsregionerna bromsats upp, men universitetsorternas expansion har troligen bidragit till att förstärka utflyttningen från kommunerna i det omgivande länet.

Förutom den starka befolkningsutvecklingen har universitetsorterna också haft en god ekonomisk tillväxt och de har därmed fungerat som tillväxtmotor inom sin region. Den positiva utvecklingen i förhållande till kommunerna i det omgivande länet gäller inte bara ekonomisk tillväxt. Den omfattar även sysselsättning, bruttoregionalprodukt per capita samt utvecklingen av den totala lönesumman, vilken utgör beskattningsunderlaget för kommunerna.

Universitetsorterna har inte bara haft en betydligt bättre utveckling än det omgivande länet utan i många fall även jämfört med riket. Några universitetsorter utmärker sig särskilt. Framför allt gäller det Uppsala kommun där sysselsättningen under perioden 1994-2011 ökade mer än dubbelt så snabbt både jämfört med det omgivande länet och med riket. Som en följd härav har BRP-tillväxten i Uppsala också varit betydligt högre än i både länet och riket. Även Uppsala län har också utvecklats klart bättre än riket som helhet såväl när det gäller befolkningstillväxt som när det gäller sysselsättning och ekonomisk tillväxt. Likaså har Örebro kommun haft en stark tillväxt, som varit betydligt högre än i både länet och riket.

Även om utvecklingen på universitetsorterna under den här perioden överlag varit bättre än för det omgivande länet finns svaghetstecken hos vissa universitetsorter. Det gäller kommunerna Östersund, Karlstad och Kalmar där sysselsättningen ökat långsammare än genomsnittet för riket. Det har medfört att BRP på dessa orter inte heller har ökat i samma takt som BNP för riket.

Svag utveckling i övriga kommuner i universitetslänen

När det gäller de övriga kommunerna inom universitetslänen har de inte bara haft en långsammare ekonomisk tillväxt än universitetsorterna utan också, med Uppsala län som ett lysande undantag, haft en svagare tillväxt än genomsnittet för riket. De har också haft en svagare befolkningstillväxt, en sämre arbetsmarknad och en långsammare ökning av lönesumman både jämfört med universitetsorten och med riksgenomsnittet. Dessutom har många kommuner i universitetslänen en lägre bruttoregionalprodukt per capita, lägre sysselsättningsgrad⁴ och en större försörjningsbörda⁵ än genomsnittet för Sverige, något som har stor betydelse för den framtida välfärden i dessa områden.

I kommuner med en vikande befolkningsutveckling är det främst ungdomar som flyttar och äldre som blir kvar. Det betyder att sysselsättningsgraden minskar samtidigt som försörjningsbördan ökar. Det innebär att dessa

² Följande nio universitetsorter har valts ut: Umeå, Östersund, Uppsala, Karlstad, Örebro, Linköping, Jönköping, Växjö och Kalmar. Lund ingår i Malmöregionen. Uppsala ingår däremot inte i Stockholmsregionen.

³ Analysen begränsas till att omfatta perioden 1993-2011, det vill säga de år för vilka det finns utfallsdata enligt nationalräkenskaperna.

⁴ Sysselsättningsgrad definieras som den andel av befolkningen som har sysselsättning.

⁵ Försörjningsbördan definieras som andelen icke sysselsatta av befolkningen i förhållande till andelen sysselsatta, dvs. hur många personer som varje sysselsatt behöver försörja utöver sig själv.

kommuner kommer att ställas inför stora utmaningar i framtiden.

Positiv befolkningsutveckling på universitetsorterna

Alla universitetsorter har haft en positiv befolkningsstillväxt som dessutom är större än i respektive universitetslän under perioden 1994–2011. Undantaget är Uppsala kommun, som visserligen haft en stark ökning av befolkningen, men inte lika stark som Uppsala län. Befolkningen på universitetsorterna har också ökat snabbare än genomsnittet för riket, dock med undantag av Östersunds kommun som haft ett näst intill stagnerande befolkningsunderlag.

Ser man till flyttströmmarna under perioden 1997–2012 så har alla län, utom de fyra nordligaste länen, haft en positiv nettoinflyttning. Det beror till stor del på att samtliga län haft en nettoinvandring. Exklusive nettoinvandringen är det dock enbart de större länen som har en positiv nettoinflyttning, dvs. de tre storstadslänen samt Uppsala, Södermanlands och Hallands län.

Om nettoinvandringen inkluderas har samtliga universitetslän haft en positiv nettoinflyttning de senaste 15 åren. Exklusive nettoinvandringen är det bara Uppsala län som haft en positiv nettoinflyttning, medan övriga universitetslän haft en nettoutflyttning.

Detsamma gäller även om man jämför med motsvarande utveckling för riket som helhet, dock med undantag för kommunerna Östersund, Karlstad och Kalmar där sysselsättningen ökat något långsammare än riksgenomsnittet.

Bättre arbetsmarknad på universitetsorterna

Under perioden 1994-2011 har arbetsmarknaden på universitetsorterna utvecklats betydligt bättre än i det omgivande länet, både om man ser till sysselsättningen uttryckt i antal personer och antalet arbetade timmar. Studerar man universitetslänen finner man att sysselsättningen där har utvecklats betydligt sämre än för riket som helhet. Enda undantaget är Uppsala län, där sysselsättningen ökat något snabbare än riksgenomsnittet.

Stark tillväxt på universitetsorterna

Den ekonomiska tillväxten mätt som den genomsnittliga årliga utvecklingen av bruttoregionalprodukten, BRP, i löpande priser under perioden 1994 – 2011 var betydligt högre på universitetsorterna än i respektive universitetslän. BRP på universitetsorterna ökade i de flesta fall även snabbare än BNP för riket i löpande priser. Undantagen var Östersunds och Kalmar kommun där tillväxten varit långsammare än genomsnittet för riket och för Karlstad där BRP ökade i samma takt som BNP.

Tillväxten i universitetslänen har däremot varit långsammare än genomsnittet för riket med ett lysande undantag, Uppsala län, där tillväxttakten visserligen var lägre än i Uppsala kommun, men klart högre än för riket som helhet.

Utveckling universitetsorter

	Befolkning	Antal sysselsatta	BRP-tillväxt	BRP per capita	Lönesumma
	Genomsnittlig, årlig	Genomsnittlig, årlig	Genomsnittlig, årlig	Tustentals kronor	Löpande priser,
	procentuell förändring	procentuell förändring	procentuell förändring	2011	procentuell förändring
	1994-2011	1994-2011	1994-2011		1994-2011
Umeå	1,1	1,1	4,6	341	4,4
Västerbottens län*	-0,6	0,1	3,7	303	3,3
Östersund	0,0	0,1	4,0	340	3,1
Jämtlands län*	-0,7	-0,4	3,1	305	3,0
Uppsala	0,7	1,5	5,5	345	5,2
Uppsala län*	0,9	0,7	4,8	287	4,4
Karlstad	0,6	0,5	4,5	407	4,0
Värmlands län*	-0,6	-0,5	3,4	243	2,9
Örebro	0,5	0,9	5,3	381	4,4
Örebro län*	-0,2	-0,2	3,7	242	3,2
Linköping	0,8	0,7	4,7	371	4,6
Östergötlands län*	0,0	0,0	3,5	276	3,6
Jönköping	0,7	1,2	4,9	363	4,8
Jönköpings län*	-0,1	0,0	4,0	307	3,7
Växjö	0,9	0,8	4,6	359	4,3
Kronobergs län*	-0,4	0,2	4,1	333	4,1
Kalmar	0,5	0,2	4,0	332	3,9
Kalmar län*	-0,5	-0,5	3,7	298	3,5
Sverige	0,4	0,6	4,5	368	4,3

*Avser länet exkl. universitetsorten

Källor: Statistiska centralbyrån och Nordea

God utveckling av universitetsortens skatteunderlag

När det gäller utvecklingen av lönesummorna under den här perioden är dessa starkt korrelerade med utvecklingen av antalet arbetade timmar. Liksom antalet arbetade timmar har lönesumman på de olika universitetsorterna ökat betydligt snabbare än lönesumman i universitetslänen. De flesta universitetsorter har dessutom haft en snabbare ökning av lönesumman än genomsnittet för riket. Undantagen är, liksom när det gällde sysselsättningen, Östersund, Karlstad och Kalmar län.

Jämför man sedan lönesummeutvecklingen i universitetslänen med den utvecklingen i Sverige finner man att samtliga universitetslän har haft en långsammare utveckling av lönesumman än riksgenomsnittet. Enda undantaget är Uppsala län där både lönesumman och antalet arbetade timmar har ökat något snabbare än genomsnittet i riket.

Det här visar att universitetslänen har haft en betydligt svagare utveckling av lönesumman än genomsnittet för riket. De har därmed också haft en sämre utveckling av skatteunderlaget. Om den här utvecklingen fortsätter kan det leda till att kommunen antingen tvingas ta ut högre skatt eller försämrade den kommunala servicen.

Sysselsättningsgrad och försörjningsbörda

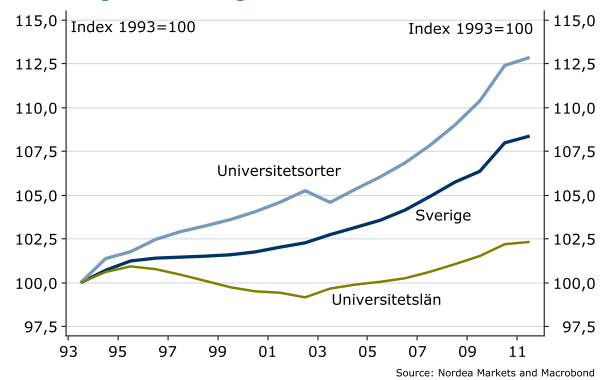
En viktig faktor för utvecklingen av beskattningsunderlaget och därmed av kommunernas finanser är sysselsättningsgraden, det vill säga hur stor andel av befolkningen som har registrerats som sysselsatt. Här kan konstateras att den genomsnittliga sysselsättningsgraden på universitetsorterna överlag har legat mycket högt under perioden 1994–2011 och i samtliga fall betydligt högre än i det omgivande universitetslänet. Sysselsättningsgraden för alla universitetsorterna var också högre än för genomsnittet i riket även om skillnaden inte var lika stor som jämfört med universitetslänen.

Sysselsättningsgraden i universitetslänen låg generellt sett långt under riksgenomsnittet med undantag av Jönköpings län där sysselsättningsgraden låg på ungefär samma nivå som genomsnittet för riket.

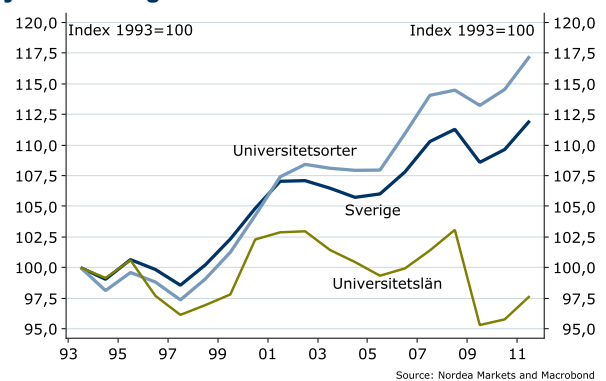
Den offentliga sektorn har ett ekonomiskt ansvar för dem som inte är sysselsatta. Det kan därför vara intressant att jämföra försörjningsbördan på universitetsorterna med försörjningsbördan dels i universitetslänen, dels för riket som helhet. Försörjningsbördan definieras här som andelen icke sysselsatta av befolkningen i förhållande till andelen sysselsatta, det vill säga, hur många personer som varje sysselsatt person måste försörja utöver sig själv.

Inte oväntat är försörjningsbördan på samtliga universitetsorter betydligt lägre än för det omgivande universitetslänet. Försörjningsbördan på samtliga universitetsorter är också något lägre än för landet som helhet. Försörjningsbördan för universitetslänen är däremot betydligt högre än för riksgenomsnittet. I Jönköpings län ligger den dock i nivå med riksgenomsnittet.

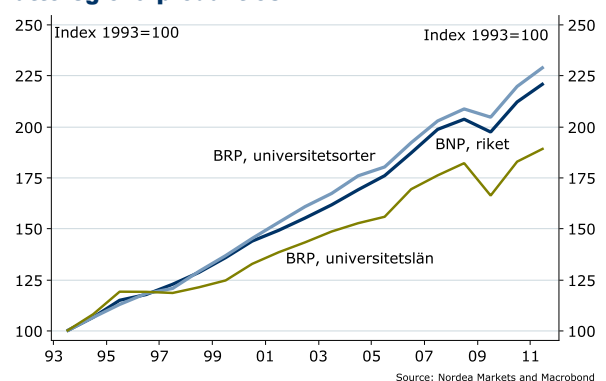
Befolkningsutveckling

Sysselsättning

Bruttoregionalprodukt och BNP

Jämförelse av köpkraft mätt som BRP per capita

Genom att mäta BRP per capita, det vill säga bruttoregionalprodukten i förhållande till befolkningen, får man ett grovt mått på köpkraften i regionen.⁶ På samtliga universitetsorterna låg BRP per capita högre än i det omgivande universitetslänet år 2011.

Mer intressant är kanske att jämföra BRP per capita med genomsnittet för riket. Något förvånande var det bara Karlstad, Örebro och Linköpings kommun som har en högre BRP per capita än riksgenomsnittet. I övriga universitetsorter och i samtliga universitetslän var BRP per capita lägre än för riket. Orsaken att alla universitetslän och nästan alla universitetsorter har en lägre BRP per capita är att Stockholms län drar upp genomsnittet för riket.

⁶ Mättet är inte justerat för skillnader i priser mellan länen och inte heller transfereringar och kommunala statsbidrag.

Jämför man istället med medianvärdet har samtliga universitetsorter en högre BRP per capita än medianvärdet för riket. Bland universitetslänen är det dock bara Växjö kommun som har en BRP per capita som ligger över medianvärdet för riket.

Kommunerna i länen utanför universitetsorterna har haft en betydligt långsammare utveckling av beskattningsunderlaget än universitetsorterna. De har i allmänhet också en lägre BRP per capita och en större försörjningsbörda än riksgenomsnittet. På sikt innebär detta att kommunerna ställs inför valet att antingen tvingas ta ut högre skatt eller att försämra den kommunala servicen.

Jämförelse mellan Umeå och Skellefteå

Jämför man universitetsorten med en likartad ort inom länet som saknar universitet som till exempel Umeå - Skellefteå, eller Linköping - Norrköping finner man att orterna med universitet ofta haft en betydligt bättre utveckling än den jämförbara orten. Orsaken behöver inte bara vara förläggningen av universiteten. Det kan vara andra faktorer som bidragit till denna utveckling, såsom infrastruktur och politiska beslut. Det kan ändå vara intressant att göra en sådan jämförelse för att få en ungefärlig uppfattning om vilken betydelse lokaliseringen av universitetet haft både direkt eller indirekt, eftersom universitetets placering kan ha påverkat andra typer av beslut som fått betydelse för universitetsortens utveckling.

En intressant jämförelse är Umeå och Skellefteå. Umeå fick sitt universitet år 1965. Vid den tiden hade Skellefteå en något större befolkning än Umeå. Sedan dess har befolkningen i Umeå mer än fördubblats medan Skellefteå haft en stagnerande befolkning.

Nyckeltal för Umeå och Skellefteå 1994-2011

	Umeå	Skellefteå
Befolkning, proc. utv	1,1	-0,3
Antal sysselsatta, proc. utv	1,1	0,4
BRP-tillväxt, proc. utv	4,6	4,1
BRP per capita, tkr	341	356
Lönesumma, proc. utv	4,4	3,7
Sysselsättningsgrad 2011, procent	53,5	49,0
Försörjningsbörda 2011, procent	46,5	51,0

Källor: Statistiska centralbyrån och Nordea.

Umeå har haft en mycket bra arbetsmarknad under perioden 1994-2011. Sysselsättningen i genomsnitt har ökat med drygt 1 procent per år. Det är betydligt mer än i Skellefteå där sysselsättningen ökat med måttliga 0,4 procent per år. Utvecklingen i Umeå står sig bra även jämfört med genomsnittet för Sverige på 0,6 procent.

Umeå har i genomsnitt haft en något högre BRP-tillväxt än Skellefteå under den här perioden, men medan tillväxten i Umeå varit något högre än riksgenomsnittet har tillväxten i Skellefteå varit lägre.

När det gäller förutsättningarna för de kommunala finanserna har Umeå ett bättre utgångsläge. Sysselsättningen

har ökat snabbare i Umeå både jämfört med Skellefteå och med riket. Ökningen av den totala lönesumman och bruttoregionalprodukten har också varit större i Umeå både jämfört med Skellefteå och med riket som helhet.

Dessutom är sysselsättningsgraden i Umeå högre både jämfört med Skellefteå och med riket samtidigt som försörjningsbördan är lägre än i Skellefteå liksom även i riket. Därutöver är försörjningsbördan lägre i Umeå både jämfört med Skellefteå och med riket som helhet.

Jämförelse mellan Linköping och Norrköping

En annan intressant jämförelse är mellan Linköping och Norrköping. Befolkningsstillväxten i Linköping har inte bara varit betydligt högre än i Norrköping och även högre än i riket under perioden 1994-2011. Detsamma gäller även arbetsmarknaden där sysselsättningen i Linköping vuxit snabbare än både i Norrköping och i riket. Som en följd härav har även lönesumman utvecklats bättre i Linköping och även jämfört med riket.

Bruttoregionalprodukten i löpande priser har också ökat snabbare i Linköping både jämfört med Norrköping och med BNP för riket. Det är därför inte heller förvånande att BRP per capita är betydligt högre i Linköping än i Norrköping och också högre än medianvärdet för riket.

Nyckeltal för Linköping och Norrköping 1994-2011

	Linköping	Norrköping
Befolkning, proc. utv	0,8	0,4
Antal sysselsatta, proc. utv	0,7	0,3
BRP-tillväxt, proc. utv	4,7	3,8
BRP per capita, tkr	371	313
Lönesumma, proc. utv	4,6	3,7
Sysselsättningsgrad 2011, procent	53,9	49,3
Försörjningsbörda 2011, procent	46,1	50,7

Källor: Statistiska centralbyrån och Nordea.

Trots att sysselsättningsgraden i Norrköping var högre än i riket år 2011, så var sysselsättningsgraden i Linköping betydligt högre än både i Norrköping och i riket. Även om försörjningsbördan i Norrköping är lägre än i riket är försörjningsbördan i Linköping ändå betydligt lägre. Förutsättningarna för de kommunala finanserna är således betydligt gynnsammare för Linköpings kommun än för Norrköping.

Bengt Roström

bengt.rostrom@nordea.com

+46 8 614 83 78

Regionalt lämpliga reporäntor

Skåne vore i dagsläget betjänt av en lägre reporänta medan Stockholm och Västra Götalands län skulle behöva en högre. Bedömningen baseras på skillnader i konjunkturläge men slutsatsen stöds också av utvecklingen på de regionala bostadsmarknaderna.

Arbetslösheten varierar märkbart mellan olika regioner. Exempelvis är arbetslösheten i Skåne län cirka 10 procent och i Stockholms län under 7 procent. Skillnaden i arbetslöshet kan till stor del antas vara strukturell, dvs. oberoende av konjunkturen, och därmed i princip ingenting Riksbanken kan avhjälpa med sin stabiliseringspolitik. Men delvis kan också skillnader i arbetslöshet bero på olika konjunkturlägen. Effekterna av ekonomiska chocker, som bland annat beror på näringslivsstruktur, påverkar regioner i varierande grad. Eftersom Riksbanken sätter räntan efter utvecklingen i hela landet så kan penningpolitiken potentiellt innebära stora regionala skevheter. Analysen i detta avsnitt syftar till att uppskatta vad som vore en lämplig regional penningpolitik utifrån det aktuella konjunkturläget i regionerna.

Det är väl känt att Riksbankens reporänta historiskt har samvarierat väl med arbetslösheten.⁷ Under antagandet att Riksbankens reporänta har varit väl avvägd på ett nationellt plan, vilket förvisso är ifrågasatt, kan vi utifrån regional arbetslöshet uppskatta en lämplig regional reporänta. Eftersom arbetslösheten även skiljer sig åt av strukturella skäl använder vi ett mått på konjunkturrell arbetslöshet. Vi definierar strukturell arbetslöshet som medelvärdet för de senaste 15 åren.⁸ Följande modell skattas för respektive region (r)⁹:

$$\text{reporänta}_{r,t} = a + b * (\text{unemp}_{r,t} - \text{unemp}_{r, \text{snitt 15 år}})$$

När liknande modeller skattats inkluderas ofta även inflation som en exogen variabel. I vårt fall finns det dock åtminstone två skäl till att bortse från inflation och endast beakta arbetslöshet. För det första kan inflationen förväntas variera relativt lite mellan olika regioner eftersom konsumentpriser i huvudsak bestäms nationellt.

⁷ Se vår analys "Riksbankens egentliga forward guidance" (2013). Notera att sambandet beskriver Riksbankens reaktionsfunktion och inte nödvändigtvis den mest lämpade penningpolitiken.

⁸ Ett alternativ för att uppskatta regional strukturell arbetslöshet vore att göra trendskattningar utifrån ex. HP-filter. En sådan trend följer dock faktisk arbetslöshet mer än vad strukturell i allmänhet anses göra. Vi valde därför att låta genomsnittet för de senaste 15 åren mäta strukturell arbetslöshet. Det finns förvisso tecken på att strukturell arbetslöshet har stigit under snare år. Detta har dock skett i samtliga regioner och bör därför inte påverka resultaten ovan.

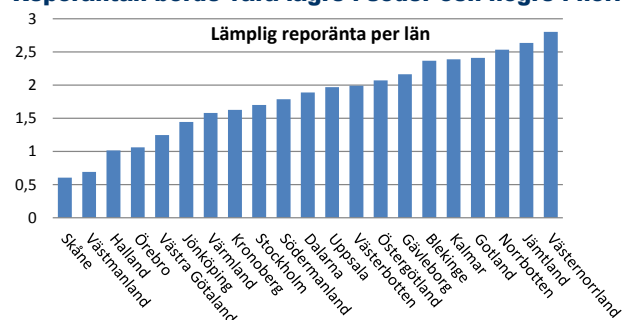
⁹ Tumregeln är inspirerad av Mankiws motsvarande skattning för amerikanska centralbanken (FED) och kan ses som en variant på den mer kända Taylor-regeln. Skattningen är gjord för perioden 2000-2013.

För det andra blir inflationen inte statistiskt signifikant när modellen skattas för hela riket. Historiskt har alltså arbetslösheten överskuggat inflationen då Riksbanken beslutar om reporäntan. Då resultaten nedan tolkas är det dock viktigt att komma ihåg att lämpligheten i regionala reporäntor endast utgår ifrån de skilda arbetsmarknadslägena i regionerna och inte ifrån eventuella inflations-skillnader.

Skattningarna visar att reporäntan i dagsläget borde uppgå till 1,2 procent i riket som helhet, dvs. märkbart högre än dagens reporänta på 0,75 procent. Den regionala variationen är dock stor. I Skåne och Västmanlands län motiverar konjunkturläget en lägre reporänta enligt modellen. Trots en fortsatt kärv situation inom industrin så tycks Västra Götaland inte vara i behov av lättare penningpolitik. I Stockholms län motiverar konjunkturläget en styrrenta på cirka 1,7 procent enligt modellskattningarna.

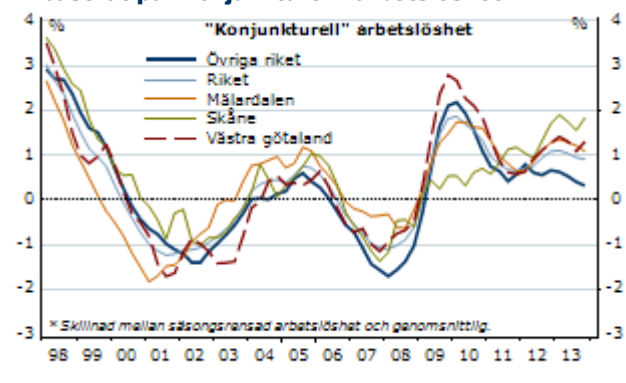
Flera län skulle behöva en betydligt högre styrrenta än dagens nivå, inte minst i Norrland. I Norrbotten, Jämtland och Västernorrlands län vore en lämplig reporänta i dagsläget 2,5 procent eller mer. Resultat kan tyckas förvånande. Borde inte län som präglas av utflyttning och vikande sysselsättning snarast behöva stimulans, bland annat via lägre ränta?

Reporäntan borde vara lägre i söder och högre i norr

Anm.: Avser 2013 kv. 4. Uppskattat utifrån avvikelse mellan faktisk och genomsnittlig arbetslöshet.

... baserat på "konjunkturrell" arbetslöshet

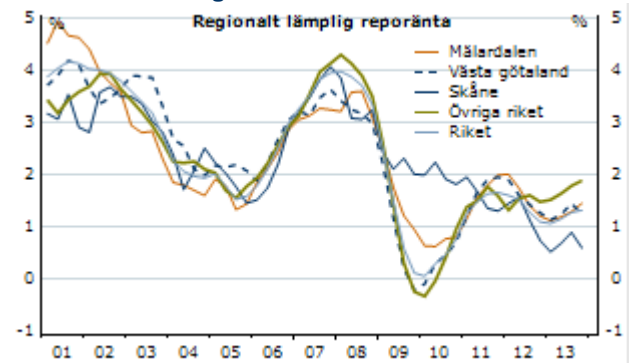

Nej, eftersom migration är en viktig mekanism för en väl fungerande ekonomi som inte bör motverkas av penningpolitiken.¹⁰ Om utflytningen från dessa län varit mindre skulle arbetslösheten sannolikt varit högre.

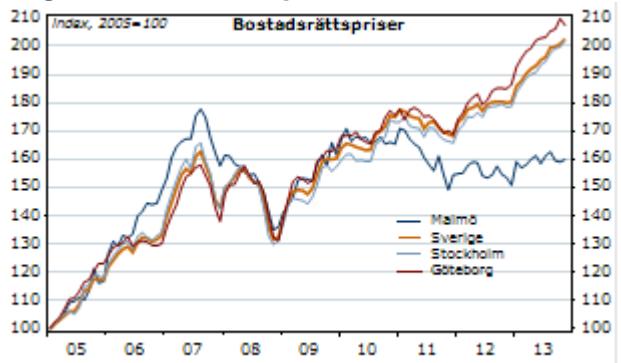
Även om konjunkturläget skiljer sig åt mellan regionerna så är spannet med lämplig reporänta (0,6 % till 2,6 %) inte uppseendeväckande stort. Liknande skattningar för euroområdet och USA kan tjäna som jämförelse. Malkin & Nechio (2012) fann att skillnaderna i lämplig styrränta mellan perifera länder och kärnländer inom euroområdet uppgick till cirka 8 procentenheter.¹¹ I jämförelse med euroområdet tycks alltså de negativa effekterna av en gemensam penningpolitik i Sverige vara begränsad. Däremot tycks de regionala skillnaderna i Sverige vara i samma storleksordning som de i USA. Studien ovan indikerar att en lämplig amerikansk styrränta varierade mellan 0-3% i de olika regionerna.

Slutsatserna ovan om regionalt lämpliga reporäntor baserar endast på skillnader i konjunkturläge mellan regionerna. Samtidigt stöds även slutsatserna av utvecklingen på de regionala bostadsmarknaderna.¹² Hus- och bostadsrättspriserna har stigit markant i Stockholm och Göteborg medan utvecklingen varit betydligt lugnare i Malmö.

Men räntan för låg i Skåne under 2009 och 2010

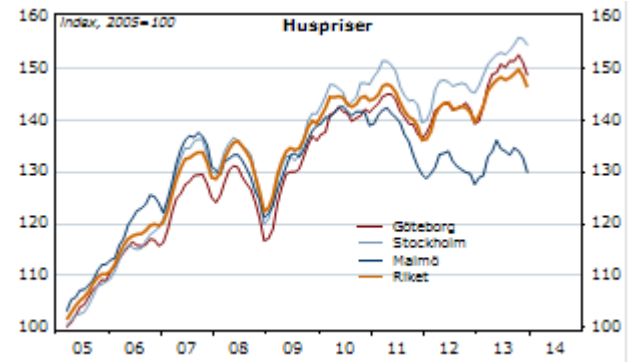

Regionala bostadsrättspriser

Källor: Valueguard/HOX och Nordea Markets

Regionala småhuspriser

Källor: Valueguard/HOX och Nordea Markets

Andreas Wallström

andreas.wallstrom@nordea.com

+46 8 534 910 88

¹⁰ Den kanadensiska ekonomen Robert Mundell belönades med nobelpriset i ekonomi 1999, för sin teori kring om optimala valutaområden. Avgörande för hur olika regioner/länder i en valutaunion drabbas av ekonomiska störningar är hur pass väl anpassningsmekanismerna fungerar. En viktig anpassningsmekanism är just arbetskraftens rörlighet. Det gäller särskilt då löner och priser mellan regioner/länder är trögrör-liga.

¹¹ Malin & Nechio (2012) "U.S. and Euro-Area Monetary Policy by Regions", FRBSF Economic Letter.

¹² Det är förvisso omtvistat i vilken utsträckning och på vilket sätt huspriser och kredittillväxt ska beaktas i penningpolitiken.

Mälardalen

	Befolkning	Befolkning	Antal Sysselsatta	Nominell BRP-tillväxt	Lönesumma
	Tusental	Genomsnittlig, årlig	Genomsnittlig, årlig	Genomsnittlig, årlig	Löpande pris,
	personer	procentuell förändring	procentuell förändring	procentuell förändring	procentuell förändring
	2012	1994-2011	1994-2011	1994-2011	2012
Knivsta*	15,5	0,9	3,2	7,3	9,3
Nykvarn**	9,5	1,0	4,8	7,2	1,1
Östhammar	21,3	-0,3	0,2	7,2	6,2
Strängnäs	33,3	0,8	0,3	7,0	3,6
Nacka	94,4	1,7	2,4	6,5	5,1
Värmdö	39,7	2,5	3,1	6,1	4,3
Huddinge	102,3	1,5	1,8	6,0	3,8
Ekerö	26,3	1,3	2,2	5,9	4,9
Solna	72,8	1,5	1,5	5,9	9,3
Sundbyberg	42,3	1,3	0,8	5,8	1,0
Vallentuna	31,5	1,6	2,0	5,8	7,2
Södertälje	90,8	0,4	1,0	5,7	5,4
Oxelösund	11,4	-0,5	-0,5	5,5	-1,4
Uppsala	205,0	0,7	1,5	5,5	4,9
Trosa	11,6	0,8	0,6	5,5	0,5
Stockholm	896,4	1,2	1,2	5,4	4,3
Botkyrka	87,4	1,0	1,0	5,3	4,7
Upplands-Bro	24,6	1,0	1,8	5,2	7,5
Köping	25,2	-0,3	-0,3	5,1	3,1
Sollentuna	68,0	1,2	1,5	5,1	3,0
Danderyd	32,2	0,7	0,8	5,1	5,5
Haninge	80,8	1,1	0,9	5,0	4,5
Upplands-Väsby	41,4	0,6	-0,2	4,9	4,4
Håbo	19,9	1,0	2,7	4,9	2,9
Katrineholm	32,9	-0,1	0,0	4,8	2,0
Eskilstuna	99,7	0,4	0,7	4,7	2,4
Tyresö	44,1	1,2	1,2	4,5	5,4
Norrtälje	56,8	0,8	1,7	4,5	4,1
Österåker	40,4	1,3	0,4	4,4	4,3
Västerås	141,9	0,7	0,8	4,4	4,8
Täby	66,3	0,6	1,1	4,3	4,7
Nyköping	52,9	0,4	0,4	4,2	3,8
Enköping	40,6	0,6	0,4	4,1	4,9
Järfälla	69,0	0,8	1,1	4,1	2,4
Sigtuna	43,2	1,3	0,3	4,1	5,4
Gnesta	10,4	0,4	0,7	4,0	4,3
Lidingö	45,1	0,8	0,6	4,0	3,2
Tierp	20,2	-0,1	-0,4	3,9	1,4
Salem	16,0	1,0	1,3	3,8	5,6
Nynäshamn	26,7	0,8	-0,1	3,8	3,1
Kungsör	8,2	-0,3	-0,2	3,6	2,5
Flen	16,1	-0,4	-1,0	3,2	0,2
Sala	21,7	-0,2	-0,2	3,1	-1,4
Vaxholm	11,2	2,4	-1,9	3,0	2,1
Heby	13,4	-0,2	-0,1	2,8	3,2
Vingåker	8,8	-0,6	-0,2	2,7	0,1
Hallstahammar	15,5	-0,4	-0,6	2,4	1,2
Arboga	13,5	-0,5	-1,2	2,3	3,2
Surahammar	9,8	-0,8	-0,5	1,6	2,0
Mälardalen	3 008,1	1,0	1,0	5,1	4,5

*Avser 2004-2011 för sysselsättning och BRP

**Avser 2000-2011 för sysselsättning och BRP

Källor: Statistiska centralbyrån och Nordea

Sydsverige

	Tusental personer	Genomsnittlig, årlig procentuell förändring	Genomsnittlig, årlig procentuell förändring	Genomsnittlig, årlig procentuell förändring	Löpande pris, procentuell förändring
	Befolkning	Befolkning	Antal Sysselesatta	Nominell BRP-tillväxt	Lönesumma
	2012	1994-2011	1994-2011	1994-2011	2012
Båstad	14,3	0,1	0,9	8,9	0,3
Lund	114,3	1,0	1,9	6,4	2,4
Vellinge	33,8	0,8	1,4	5,5	3,0
Perstorp	7,1	-0,3	-0,9	5,3	2,7
Svedala	20,1	0,6	0,5	5,2	3,0
Ängelholm	39,9	0,6	1,3	5,1	5,3
Lomma	22,5	1,3	1,8	5,0	3,6
Åstorp	14,9	0,6	1,5	4,9	3,5
Höör	15,6	0,8	0,8	4,8	-0,8
Bromölla	12,3	-0,2	1,3	4,7	-3,9
Höganäs	25,0	0,4	0,9	4,7	3,5
Burlöv	17,2	0,8	1,6	4,7	5,7
Sölvesborg	16,8	0,1	1,2	4,7	2,9
Malmö	312,1	1,3	1,3	4,6	4,2
Helsingborg	132,8	0,9	1,1	4,6	4,7
Staffanstorp	22,7	1,1	1,9	4,5	2,0
Skurup	15,0	0,5	-0,3	4,5	2,4
Kristianstad	81,0	0,5	0,9	4,5	4,8
Tomelilla	12,9	0,1	-0,4	4,4	5,8
Hörby	14,9	0,4	0,2	4,3	4,6
Landskrona	42,9	0,8	0,1	4,2	5,9
Sjöbo	18,4	0,5	0,2	4,0	4,2
Örkelljunga	9,6	0,0	0,2	3,9	3,1
Hässleholm	50,2	0,1	0,4	3,9	2,7
Ystad	28,6	0,6	0,5	3,7	-1,0
Eslöv	31,8	0,6	-0,8	3,6	3,2
Simrishamn	18,9	-0,3	0,1	3,4	2,5
Trelleborg	42,8	0,8	-0,2	3,4	1,3
Svalöv	13,3	0,1	-0,9	3,3	0,2
Bjuv	14,8	0,2	-0,6	2,9	2,0
Kävlinge	29,6	1,1	0,0	2,8	4,5
Klippan	16,7	0,1	-0,2	2,5	0,1
Östra Göinge	13,7	-0,6	-1,2	1,5	1,1
Sydsverige	1276,5	0,8	0,9	4,5	3,5

Källor: Statistiska centralbyrån och Nordea

Västsverige

	Tusental	Genomsnittlig, årlig	Genomsnittlig, årlig	Genomsnittlig, årlig	Löpande pris,
	personer	procentuell förändring	procentuell förändring	procentuell förändring	procentuell förändring
	Befolkning	Befolkning	Antal Sysselesatta	Nominell BRP-tillväxt	Lönesumma
	2012	1994-2011	1994-2011	1994-2011	2012
Möndal	62,0	0,8	1,7	7,1	3,1
Öckerö	12,6	0,5	1,0	6,1	5,7
Skövde	52,7	0,3	0,7	5,7	2,6
Härreda	35,6	1,2	2,0	5,5	0,8
Stenungsund	24,9	1,3	1,8	5,5	1,1
Kungälv	42,1	0,9	1,4	5,4	4,7
Ulricehamn	23,1	0,0	-0,2	5,4	4,5
Kungsbacka	77,3	1,5	2,4	5,3	5,4
Vårgårda	11,1	0,2	2,6	5,3	2,4
Varberg	59,8	0,8	1,4	5,2	4,1
Vara	15,6	-0,4	0,4	5,2	2,4
Göteborg	532,9	1,0	1,3	5,1	4,9
Falkenberg	41,7	0,4	0,8	5,0	6,9
Partille	36,1	0,7	1,0	5,0	5,9
Borås	105,8	0,0	0,6	4,9	4,0
Tjörn	15,1	0,2	1,4	4,9	7,9
Orust	15,0	0,1	1,7	4,9	0,2
Tanum	12,3	0,0	-0,4	4,5	5,5
Uddevalla	53,0	0,4	0,5	4,4	3,8
Lerum	39,3	0,7	1,2	4,3	4,1
Herrljunga	9,3	-0,3	-0,1	4,2	2,6
Alingsås	38,6	0,6	0,5	4,2	3,7
Tranemo	11,5	-0,4	0,8	4,2	2,4
Skara	18,5	-0,1	-0,5	4,1	3,7
Trollhättan	56,5	0,4	0,1	4,1	-2,3
Färgelanda	6,5	-0,7	-0,8	4,0	-2,0
Lidköping	38,4	0,3	0,2	4,0	2,5
Falköping	32,0	-0,1	-0,1	3,9	3,4
Bollebygd*	8,6	0,2	1,3	3,9	4,8
Essunga	5,5	-0,6	0,3	3,7	4,1
Mark	33,7	0,1	0,1	3,6	1,5
Hjo	8,8	-0,3	0,8	3,5	2,2
Ale	28,0	0,5	0,0	3,4	5,0
Svenljunga	10,3	-0,5	0,0	3,2	-0,7
Lilla Edet	12,8	-0,3	0,8	3,2	1,7
Grästorp	5,6	-0,4	-1,3	3,1	8,1
Vänersborg	37,2	0,1	-0,3	2,7	2,9
Tidaholm	12,6	-0,3	-1,8	2,5	5,4
Mellerud	8,9	-0,8	-0,8	2,5	4,2
Munkedal	10,2	-0,5	-1,1	2,4	4,3
Västsverige	1 661,4	0,6	0,9	4,8	3,9

*Avser 1996-2011 för sysselsättning och BRP

Källor: Statistiska centralbyrån och Nordea

Övriga riket

	Befolkning	Befolkning	Antal Sysselsatta	Nominell BRP-tillväxt	Lönesumma
	Tusental	Genomsnittlig, årlig	Genomsnittlig, årlig	Genomsnittlig, årlig	Löpande pris,
	personer	procentuell förändring	procentuell förändring	procentuell förändring	procentuell förändring
	2012	1994-2011	1994-2011	1994-2011	2012
Alvesta	19,2	-0,3	-0,2	4,4	3,0
Aneby	6,4	-0,7	0,6	4,7	2,8
Arjeplog	3,0	-1,0	0,7	3,1	6,9
Arvidsjaur	6,5	-1,1	-0,2	2,7	0,6
Arvika	25,8	-0,2	0,1	6,9	2,7
Askersund	11,0	-0,5	1,2	5,4	1,1
Avesta	21,6	-0,7	-0,4	3,3	1,4
Bengtstfors	9,5	-1,0	-1,9	1,9	1,0
Berg	7,2	-0,9	0,1	3,8	3,8
Bjurholm	2,4	-0,9	-2,5	1,0	4,8
Boden	27,8	-0,6	-1,6	3,0	-0,1
Bollebygd	8,6	0,2	1,3	3,9	4,8
Bollnäs	26,1	-0,4	-0,2	3,3	2,0
Borgholm	10,6	-0,6	-0,9	3,9	3,8
Borlänge	49,9	0,2	0,5	4,8	3,8
Boxholm	5,3	-0,5	-0,2	3,8	4,3
Bräcke	6,6	-1,3	-1,2	1,7	4,4
Dals-Ed	4,8	-0,7	1,3	4,3	4,5
Degerfors	9,5	-1,1	-1,2	3,5	0,0
Dorotea	2,8	-1,5	-0,8	3,4	1,5
Eda	8,5	-0,6	1,3	4,3	3,0
Eksjö	16,5	-0,6	0,1	3,8	1,1
Emmaboda	9,0	-0,8	-0,4	4,3	-0,4
Fagersta	12,8	-0,5	0,0	6,1	3,7
Falun	56,8	0,1	0,3	3,3	3,2
Filipstad	10,5	-1,2	-1,4	2,6	3,1
Finspång	20,8	-0,6	0,3	5,5	4,5
Forshaga	11,3	-0,5	-1,2	3,0	6,7
Gagnef	10,0	-0,2	0,5	4,5	2,7
Gislaved	28,7	-0,1	-0,3	3,8	1,6
Gnosjö	9,4	-0,2	0,3	4,1	4,2
Gotland	57,1	0,0	0,3	3,8	2,2
Grums	8,9	-0,7	-1,3	6,5	0,8
Gullspång	5,2	-1,1	-1,3	1,8	2,9
Gällivare	18,4	-1,1	-0,7	11,4	4,8
Gävle	97,1	0,4	0,4	4,0	1,9
Götene	13,1	-0,2	0,0	4,1	0,5
Habo	10,9	0,7	2,0	5,0	4,9
Hagfors	12,1	-1,4	-0,8	2,7	3,5
Hallsberg	15,3	-0,5	-0,2	5,7	3,2
Halmstad	94,0	0,7	1,0	4,9	3,9
Hammarö	15,1	0,4	0,1	4,0	0,0
Haparanda	9,9	-0,5	0,1	3,8	9,3
Hedemora	15,0	-0,6	-0,2	4,6	1,9
Hofors	9,5	-1,1	-1,2	5,0	0,9
Hudiksvall	36,8	-0,3	0,2	3,9	2,9
Hultsfred	13,7	-1,2	-2,1	2,1	0,2
Hylte	10,0	-0,5	0,4	3,3	-0,7
Hällefors	7,0	-1,3	-0,8	3,4	0,1
Härjedalen	10,2	-0,9	-0,3	2,2	0,3
Härnösand	24,5	-0,6	-1,6	2,9	2,3
Högsby	5,7	-1,1	-1,5	1,5	-2,0
Jokkmokk	5,1	-1,4	-1,0	6,1	4,3
Jönköping	130,6	0,7	1,2	4,9	4,1
Kalix	16,4	-0,8	-0,3	3,8	0,2
Övriga riket	3 690,4	-0,3	0,1	4,0	3,3

Källor: Statistiska centralbyrån och Nordea

Övriga riket, forts.

	Befolkning	Befolkning	Antal Sysselsatta	Nominell BRP-tillväxt	Lönesumma
	Tusental	Genomsnittlig, årlig	Genomsnittlig, årlig	Genomsnittlig, årlig	Löpande pris,
	personer	procentuell förändring	procentuell förändring	procentuell förändring	procentuell förändring
	2012	1994-2011	1994-2011	1994-2011	2012
Kalmar	64,0	0,5	0,2	4,0	3,2
Karlsborg	6,7	-0,9	-0,2	3,5	2,0
Karlshamn	31,2	0,0	-0,4	3,1	2,1
Karlskoga	29,8	-0,7	-0,4	2,8	5,3
Karlskrona	64,0	0,4	0,7	4,2	2,2
Karlstad	87,7	0,6	0,5	4,5	2,7
Kil	11,8	-0,3	0,3	3,7	4,1
Kinda	9,8	-0,4	-0,7	3,2	3,3
Kiruna	23,2	-0,7	0,0	12,2	7,2
Knivsta	15,5	0,9	3,2	7,3	9,3
Kramfors	18,4	-1,4	-1,0	3,3	2,1
Kristinehamn	23,9	-0,5	-0,8	3,3	0,9
Krokom	14,6	-0,1	-0,3	3,2	3,0
Kumla	20,9	0,5	0,4	8,9	4,9
Laholm	23,5	0,1	0,4	2,1	4,2
Laxå	5,6	-1,4	-1,8	3,0	-2,6
Lekeberg	7,3	0,1	2,3	6,8	5,6
Leksand	15,2	0,0	0,7	4,9	4,2
Lessebo	8,0	-0,6	-1,5	1,7	-1,6
Lindesberg	23,1	-0,4	-0,2	2,9	3,7
Linköping	150,1	0,8	0,7	4,7	4,7
Ljungby	27,3	-0,1	0,4	4,2	2,6
Ljusdal	18,9	-0,6	0,6	3,5	3,5
Ljusnarsberg	4,8	-1,5	-0,3	2,7	3,6
Ludvika	25,7	-0,6	0,3	5,0	4,8
Luleå	75,4	0,4	0,5	3,7	5,4
Lycksele	12,3	-0,8	0,1	5,1	1,4
Lysekil	14,4	-0,3	0,3	4,6	4,2
Malung-Sälén	10,0	-0,6	-0,8	4,1	0,7
Mariestad	23,8	-0,2	-1,0	3,3	1,3
Mjölby	26,3	-0,1	0,7	4,1	5,6
Mora	20,0	-0,2	0,2	3,7	3,6
Motala	42,1	-0,1	-0,9	2,1	0,7
Mullsjö	7,0	-0,3	0,1	3,4	4,6
Munkfors	3,7	-1,3	-1,6	2,4	5,8
Mönsterås	12,9	-0,2	-0,3	4,6	2,7
Mörbylånga	14,3	0,1	0,7	4,1	4,2
Nora	10,4	-0,1	-0,3	3,3	1,5
Norberg	5,6	-0,9	-1,6	2,3	0,2
Nordanstig	9,5	-0,9	-0,8	3,4	-0,8
Nordmaling	7,0	-0,8	1,4	3,4	1,8
Norrköping	133,7	0,4	0,3	3,8	3,5
Norsjö	4,2	-1,2	0,4	2,4	8,5
Nybro	19,5	-0,3	-1,1	2,5	0,3
Nykvarn	9,5	1,0	4,8	7,2	1,1
Nässjö	29,5	-0,3	-0,3	4,2	0,8
Ockelbo	5,8	-0,5	0,3	3,6	2,4
Olofström	12,9	-0,8	-1,2	1,3	7,2
Orsa	6,8	-0,4	-0,8	3,3	2,5
Osby	12,7	-0,4	-1,3	3,2	2,0
Oskarshamn	26,2	-0,2	0,3	5,8	1,0
Ovanåker	11,4	-0,9	-0,9	3,6	-0,8
Pajala	6,3	-1,6	-0,8	3,7	9,3
Piteå	41,2	0,0	0,2	4,0	4,4
Ragunda	5,5	-1,2	0,0	4,8	-0,6
Övriga riket	3 690,4	-0,3	0,1	4,0	3,3

Källor: Statistiska centralbyrån och Nordea

Övriga riket, forts.

	Befolkning	Befolkning	Antal Sysselsatta	Nominell BRP-tillväxt	Lönesumma
	Tusental personer	Genomsnittlig, årlig procentuell förändring	Genomsnittlig, årlig procentuell förändring	Genomsnittlig, årlig procentuell förändring	Löpande pris, procentuell förändring
	2012	1994-2011	1994-2011	1994-2011	2012
Robertsfors	6,7	-0,8	-0,1	2,8	3,9
Ronneby	27,9	-0,2	-0,3	3,7	3,6
Rättvik	10,7	-0,3	0,4	3,8	2,2
Sandviken	37,2	-0,4	-0,1	3,5	0,0
Skellefteå	71,9	-0,3	0,4	4,1	4,6
Skinnskatteberg	4,4	-1,1	1,9	5,5	4,8
Smedjebacken	10,7	-1,1	-1,7	1,8	3,8
Sollefteå	19,6	-1,1	-1,5	4,0	3,0
Sorsele	2,6	-1,3	0,3	2,3	3,7
Sotenäs	9,0	-0,5	0,7	4,2	2,6
Storfors	4,1	-1,2	0,7	1,6	1,3
Storuman	6,0	-1,3	-0,5	3,1	4,1
Strömstad	12,5	0,5	1,6	7,1	6,8
Strömsund	12,0	-1,4	-0,9	3,6	5,8
Sundsvall	96,9	0,1	0,2	3,9	3,8
Sunne	13,0	-0,3	0,4	4,4	4,0
Säffle	15,3	-0,8	-1,2	2,2	3,5
Säter	10,9	-0,5	-0,3	3,6	4,5
Sävsjö	10,9	-0,6	-0,5	3,6	3,3
Söderhamn	25,4	-0,8	-1,0	2,5	3,0
Söderköping	14,2	0,1	0,2	3,6	3,6
Tibro	10,7	-0,3	-1,2	4,3	2,3
Tingsryd	12,1	-1,0	-0,4	4,2	1,3
Torsby	12,0	-1,1	-0,3	2,9	2,0
Torsås	6,9	-0,8	0,1	2,8	-6,3
Tranås	18,1	0,1	-0,1	5,1	3,0
Töreboda	9,0	-0,8	0,0	3,1	0,5
Umeå	118,3	1,1	1,1	4,6	4,4
Uppvidinge	9,2	-0,7	0,3	4,4	-1,2
Vadstena	7,4	-0,2	1,0	4,2	3,1
Vaggeryd	13,2	0,3	1,1	4,8	0,9
Valdemarsvik	7,6	-0,8	-1,1	3,6	2,8
Vansbro	6,7	-0,7	0,5	4,0	1,6
Vetlanda	26,4	-0,3	-0,3	3,5	2,0
Vilhelmina	6,9	-1,0	0,9	2,1	2,0
Vimmerby	15,3	-0,2	0,8	4,6	2,1
Vindeln	5,3	-1,0	-0,1	3,8	9,6
Vännäs	8,6	-0,2	0,0	4,7	4,0
Värnamo	33,1	0,2	0,3	4,1	3,6
Västervik	35,8	-0,5	-0,5	3,0	2,0
Växjö	85,8	0,9	0,8	4,6	4,3
Ydre	3,6	-0,9	1,6	3,3	2,9
Åmål	12,2	-0,5	-0,8	3,1	3,7
Ånge	9,6	-1,2	-1,3	1,5	1,7
Åre	10,4	0,2	0,8	3,5	1,8
Årjäng	9,9	-0,2	0,5	4,0	7,2
Åsele	2,9	-1,7	-1,1	2,7	0,3
Åtvidaberg	11,5	-0,5	-1,7	2,3	1,2
Älmhult	15,8	-0,1	0,9	4,8	-4,5
Äivdalen	7,1	-0,8	0,2	3,5	0,6
Äivkarleby	9,1	-0,2	-0,6	6,0	3,4
Äivsbyn	8,2	-0,7	-0,1	4,0	7,9
Ödeshög	5,2	-0,7	-0,3	3,2	2,7
Örebro	140,5	0,5	0,9	5,3	4,2
Örnsköldsvik	54,9	-0,4	0,1	4,5	3,7
Östersund	59,8	0,0	0,1	4,0	3,2
Överkalix	3,4	-1,5	-0,3	2,9	4,6
Övertorneå	4,7	-1,4	0,5	2,6	1,4
Övriga riket	3 690,4	-0,3	0,1	4,0	3,3

Källor: Statistiska centralbyrån och Nordea

Regional sysselsättning utifrån olika statistikkällor

Den regionala sysselsättningsstatistiken som används i denna rapport baseras dels på Statistiska centralbyråns nationalräkenskaperna (NR) och dels Arbetskraftsundersökningarna (AKU). Till följd av framför allt skillnader i definitioner är inte sysselsättningen helt jämförbar mellan dessa källor.

Sysselsättningen enligt NR:s sammanställning av antalet sysselsatta under året redovisas på kommunnivå med t-24 månaders eftersläpning, dvs. för närvarande t.o.m. 2011. Den regionala fördelningen av sysselsättningen enligt NR baseras på kontrolluppgifter (registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS) och är därför att likställa med en totalundersökning. Sysselsättningen enligt AKU mäts löpande under året och redovisas per kvartal på länsnivå och finns för närvarande t.o.m. fjärde kvartalet 2013. AKU är en urvalsundersökning som omfattar 88 500 personer per kvartal och bortfall kan slå olika mellan regioner. Eftersom sysselsättningen enligt NR baseras på kontrolluppgifter avser den sysselsättningen per november respektive år medan AKU avser ett genomsnitt per period, vilket kan orsaka skillnader i resultat.

Utöver den sysselsättning som redovisas enligt AKU görs i NR ett avdrag för personer som är folkbokförda i Sverige men sysselsatta utomlands medan AKU bygger på sysselsättning för personer som är folkbokförda i Sverige. Det innebär exempelvis att personer som är bosatta i Sydsverige men arbetar i Danmark ingår i AKU men inte i sysselsättningen enligt NR. Vidare görs det i NR tillägg för sysselsatta äldre och yngre jämfört den åldersgrupp som AKU omfattar (15-74 år), värnpliktiga samt utländska arbetstagare i svensk produktion. Sysselsättningen enligt NR används så långt utfall finns men därefter baseras analysen på AKU. För att kunna jämföra statistiken över tiden har AKU på kvartal renats för effekter som beror på kalender och säsong.

Av tabellen nedan framgår det att de olika statistikkällorna i vissa fall kan ge mycket olika resultat för de olika regionerna, vilket är ett osäkerhetsmoment i analysen av den regionala utvecklingen. Exempelvis är det en stor skillnaden mellan sysselsättningen enligt NR och AKU för Sydsverige 2011.

Antal sysselsatta		Procentuell förändring per år				
		2007	2008	2009	2010	2011
Mälardalen	NR	2,8	3,1	-1,1	1,3	2,5
	AKU	2,2	2,9	0,3	0,3	2,6
Stockholms län	NR	2,8	4,2	-0,7	1,4	2,4
	AKU	2,4	3,3	0,7	1,0	2,7
Sydsverige	NR	2,6	0,4	-2,1	1,4	2,2
	AKU	3,7	2,7	-1,3	1,7	0,4
Västsverige	NR	2,3	0,9	-3,0	0,5	2,6
	AKU	1,0	1,1	-3,2	1,3	3,1
Övriga riket	NR	1,8	-0,7	-3,4	0,8	1,6
	AKU	3,0	-0,7	-3,7	0,0	2,2
Totalt	NR	2,3	0,9	-2,4	1,0	2,1
	AKU	2,5	1,2	-2,0	0,5	2,3

Definitioner, regionindelning och förklaring

Den regionala indelning som vi huvudsakligen använder grupperar landets kommuner i fyra större områden; storstadsregionerna Mälardalen, Sydsverige, Västsverige samt resten, benämnt Övriga riket. Storstadsregionerna har avgränsats till områden med stor pendling och är en aggregering av så kallade lokala arbetsmarknader. För Stockholm och Göteborg har vi även tittat på de mer avgränsade områdena Stockholms län och Stor-Göteborg, där Stor-Göteborg definieras som Göteborgs lokala arbetsmarknad.

- Mälardalen ska ses som ett utvidgat Storstockholm som omfattar Stockholms län, Uppsala län utom Älvkarleby, Södermanlands län samt Västmanlands län utom Skinnskatteberg, Fagersta och Norberg.
- Sydsverige omfattar Skåne län utom Osby men inkluderar däremot Sölvesborg i Blekinge län.
- Västsverige är ett utvidgat Stor-Göteborg och består av de västliga delarna av storlandet Västra Götalands län samt Kungsbacka, Varberg och Falkenberg. De kommuner som inte ingår vår i definition av Västsverige är Tibro, Töreboda, Karlsborg, Gullspång, Mariestad, Götene, Åmål, Bengtsfors, Dals-Ed, Lysekil, Sotenäs, Tanum och Strömstad.
- Stor-Göteborg är Göteborgs lokala arbetsmarknad enligt SCB:s definition. De kommuner som ingår är Göteborg, Mölndal, Kungsbacka, Partille, Härryda, Mark, Bollebygd, Lerum, Alingsås, Vårgårda, Öckerö, Kungälv, Ale, Lilla Edet, Stenungsund, Tjörn, Orust, Tanum, Varberg och Falkenberg.
- Övriga riket är således en heterogen "region" med allt från universitetsorter som t ex Umeå, Linköping och Örebro till Gnosjöbältet i Småland och skogsläna i Svealand och Norrland.

Den regionala statistik som presenteras är baserade på olika källor. För åren 1993–2011 har vi utgått från Statistiska centralbyråns (SCB:s) nationalräkenskapsuppgifter över bruttoregionprodukten (BRP) i löpande priser och sysselsättning i landets samtliga kommuner. BRP för regionerna har räknats om till fasta priser med SCB:s deflatorer sammanvägda utifrån län. För år 2012 har vi gjort egna framskrivningar av BRP baserat på uppgifter om lönesummor per kommun. Länsvis sysselsättningsdata enligt SCB:s Arbetskraftsundersökning (AKU) och Konjunkturinstitutets regionala barometrar finns i skrivande stund fram till och med fjärde kvartalet 2013.

De regionala bedömningarna för 2013-2015 baseras på en uppdaterad konjunkturprognos från den 4 december 2013. Metodiken är "top-down" och den regionala fördelningen måste betraktas som ett scenario snarare än en prognos. De historiska mönstren för sysselsättningen, lönesumman och produktivitet har bildat underlag för bedömningarna av utvecklingen av BRP i de olika regionerna.

Nordea Economic Research Sverige

Annika Winsth, Chief Economist Sweden

annika.winsth@nordea.com, tel. +46 8 614 86 08

Torbjörn Isaksson, Chief Analyst

torbjorn.isaksson@nordea.com, tel. +46 8 614 88 59

Andreas Wallström, Chief Analyst

andreas.wallstrom@nordea.com, +46 8 534 910 88

Lena Sellgren, Senior Analyst

lena.sellgren@nordea.com, tel. +46 8 614 88 62

Bengt Roström, Senior Analyst

bengt.rostrom@nordea.com, tel. +46 8 614 83 78

Sofie Andersson, Assistant Analyst

sofie.b.andersson@nordea.com, tel. +46 8 614 80 03

Vera Batyalova, Assistant Analyst

vera.batyalova@nordea.com, tel. +46 8 614 80 03

Rickard Bredeby, Assistant Analyst

rickard.bredeby@nordea.com, tel. +46 8 614 80 03

Nordea Markets is the name of the Markets departments of Nordea Bank Norge ASA, Nordea Bank AB (publ), Nordea Bank Finland Plc and Nordea Bank Danmark A/S.

The information provided herein is intended for background information only and for the sole use of the intended recipient. The views and other information provided herein are the current views of Nordea Markets as of the date of this document and are subject to change without notice. This notice is not an exhaustive description of the described product or the risks related to it, and it should not be relied on as such, nor is it a substitute for the judgement of the recipient.

The information provided herein is not intended to constitute and does not constitute investment advice nor is the information intended as an offer or solicitation for the purchase or sale of any financial instrument. The information contained herein has no regard to the specific investment objectives, the financial situation or particular needs of any particular recipient. Relevant and specific professional advice should always be obtained before making any investment or credit decision. It is important to note that past performance is not indicative of future results.

Nordea Markets is not and does not purport to be an adviser as to legal, taxation, accounting or regulatory matters in any jurisdiction.

This document may not be reproduced, distributed or published for any purpose without the prior written consent from Nordea Markets.

Nordea, Markets Division
Nordea Bank Norge ASA
17 Middelthuns gt.
PO Box 1166 Sentrum
N-0107 Oslo
+47 2248 5000

Nordea AB (publ)
10 Hamngatan
SE-105 71 Stockholm
+46 8 614 7000

Nordea Bank Finland Plc
Aleksis Kiven katu 9, Helsinki
FIN-00020 Nordea
+358 9 1651

Nordea Bank Danmark A/S
3 Strandgade
PO Box 850
DK-0900 Copenhagen C
+45 3333 3333